

Nlaš tednik Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

10. leto / številka 3

V Celovcu, dne 16. januarja 1958

cena 1.50 šilinga

Misli k občinskim volitvam

V začetku marca bomo znova volili moše, ki bodo vodili upravo naših občin, torej zastopnike ljudstva v najmanjših upravnih edinicah naše države. Samostojni delokrog teh edinic je zaokrožen na gospodarstvo in upravo malega teritorija. Župan, občinski svet in občinski odbor imajo nalogo, da se brigajo za krajevne gospodarske, prometne, varnostne, zdravstvene in v gotovem obsegu za kulturne prilike. V občinskem proračunu razpolagajo z razmeroma visokimi denarnimi sredstvi. Ta denar je davčni denar in bi moral kot tak služiti samo občemu blagru vseh državljanov te male države v veliki državi. V prenesenem delokrogu občinski odbor zastopa še nekatere deželne in državne interese.

Predložimo si sedaj naše občine in zastopnike v njihovih odborih. Po zdravi pameti bi človek pričakoval, da bodo v teh odborih sedeli moše, ki po svojem značaju, po svojem gospodarjenju in ugledu jamčijo za dobro občinsko upravo. Po tej upravi bi naj bila zajamčena varnost osebe in njenega premoženja in bi naj bilo ukrenjeno vse, kar je potrebno za dober kulturni, socialni in gospodarski procvit vseh občanov. Zadeve zdravstvene, gradbene, cestne policije, občinska pota in mostovi, eventualna samostojna podjetja javnega značaja — in kar je še v delokrogu občinskih uprav — bi pač najbolj vestno in uspešno opravljali gospodarji, katerih socialni čut in gospodarska zmožnost sta neoporečna in izpričana v dejanjih.

In kaj se v resnici dogaja? Tudi te najmanjše upravne enote podeželja so v letih postale plen velike politične igre, ki se na veliko odigrava v državnem in deželnem merilu. Dočim so deželna vodstva obeh velikih političnih strank v znatni meri deležna samostojnosti in smejo upravljati deželo po lastnem preudarku in po njenih nujnostih, je občinska avtonomija ne po paragrafu, marveč po obstoječih strankarsko-političnih dejstvih občutno okrnjena. Državni vodstvi obeh velikih strank puščata svojim edincem v deželnem merilu razmeroma veliko svobodo, deželni vodstvi pa sta v naši deželi svobodo svojih pristašev v občinah in svojih zastopnikov v občinskih zastopstvih v znatni meri okrnili. Splošna izkušnja je, da je samouprava občin vpravi radi ravnana obeh velikih političnih strank občutno prikrajšana.

Je znak politične nezrelosti, če se občinsko zastopstvo predaja nesamostojnim, od deželnega strankinega vodstva odvisnim mošem. Še bolj kratkovidno je, če prevzemajo občinsko upravo odborniki, ki jim nedostajata za to moralna kvalifikacija in strokovno znanje. Naravnost samomor pa je, če vodijo občine ljudje, ki kot nedomačini-priseljenci ne morejo poznati in tudi ne zastopati krajevnih potreb in nujnosti v občini zastopanih slojev. In zakaj jih ljudje kljub temu volijo? Ker se v svoji nezrelosti bojijo zameriti, ker si pričakujejo koristi tam, kjer jih v resnici ni iskati, in ker se bojijo, da ne bi izgubili rent in podpor. Taka bojazen je napačno pojmovana politična demokracija in dokazuje veliko kratkovidnost dotičnih volivcev.

Zato zaupajmo naše občine le najboljšem mošem, katerim je blagor občine prva skrb. Najboljši upravitelji občin bodo prav tisti moše, ki so iz naše zemlje zrastle in so z njo življenjsko povezani tako v gospodarskem, prosvetnem kot tudi kulturnem pogledu. Zaradi tega je samostojen nastop naših domačinov, ki nas družijo skupne vezi stoletnih izročil naših prednikov, edina pravilna, pa tudi edina uspešna pot. To posebno pravimo tistim, ki so izpostavljeni pritisku velikih političnih strank, katere bi rade potegnile v svoje mreže celo občinsko življenje. Ponavadi je pač tako, da se malo pred volitvami vsemogoči ljudje začnejo zanimati za posamezne naše ljudi in vasi, pojavljajo se nepričakovani obiski „visokih žvin“, pa tudi ljudi, ki so sicer mali po svoji vlogi v raznih ustanovah, pa vendar mnogokrat od njih dobre volje zavisi rešitev te ali one zadeve, čeprav prošnjiku ugoditev gre po zakonu. Ti ljudje prijazno govorijo, zanimajo se za razmere našega človeka in ob slovesu mu namignejo, da utegne v bodoče biti vse boljše, če... in potem sledi več ali manj odkrit namig na volitve. Toda po volitvah ostane vse pri starem.

Ako bomo hoteli kaj doseči, se bomo morali strniti okrog moš našega zaupanja, ki bodo potem z močjo naših glasov uveljavili naše interese v okviru

Privid prihodnosti: Vojna v vsemirju

Ameriški svet za državno varnost je predvčerajšnjim objavil poročilo generala Medarisa, šefa oddelka za balistične (raketne) izstrelke v vojnem ministrstvu. Medaris meni, da bo napredek znanosti o vsemirju ter razvoj satelitov in drugih plovnih objektov za potovanja v svetovnem prostoru končno dovedel do vojne v vsemirju. Ameriški general si razvoj predstavlja nekako takole: Najprej bo ena stran izstrelila v vsemirje izvidnike brez človeške posadke, ki bodo pa opremljeni s številnimi aparati in bodo s pomočjo radia sporočali svoje podatke izstrelni bazi na zemlji. Ti izvidniki, bodisi umetne lune, bodisi prave vsemirske ladje, bodo mogli opazovati nasprotnika, vršiti zemljepisna merjenja, fotografirati ter sprejemati vrsto podatkov, ki so zanimivi ne le za znanost, ampak tudi zelo dragoceni za vojaške namene.

Da se druga stran ubrani teh izvidnikov, bo morala poslati v vsemirje svoje satelite in vsemirske ladje, ki bodo uničili prve. Zato bodo morali biti zmožni izvajati gotove

manevre kot spremembe smeri, izstreljevati rakete in podobno. To pa je mogoče le ako bodo ti sateliti imeli človeško posadko, ki bo te manevre izvršila v vsemirju. Tako bo prišlo do vojne v vsemirju.

Zato gredo sedaj naporu obeh raketnih tekmecev Združenih držav in Sovjetske zveze za tem, da izpopolnita raketno tehniko tako daleč, da bosta mogli izstreliti v vsemirje raketo s človekom. Najtežje vprašanje je, kako bi se tak vsemirski potnik vrnil nazaj na zemljo. V Sovjetski zvezi so vprašanje vsemirskih rakete že rešili, v Ameriki pa z mrzlično naglico pripravljajo nove poskuse z raketami, da dosežejo sedanji sovjetski naskok na tem področju. Iz Cap Canaverala poročajo, da ondi pripravljajo nov poskus s raketo tipa „Vanguard“, ki bi naj ponesla v vsemirje prvo ameriško umetno luno. Podrobnosti tega poskusa so zavite v strogo tajnost.

Iz Sovjetske zveze pa tudi prihajajo poročila, ki napovedujejo nove raketne poskuse, vendar tudi tam uradni krogi molčijo.

Navodila za občinske volitve

Važni volilni termini

Datum, od katerega se računajo volilni roki, je 31. december, 1957.

Najkasneje do 21. januarja 1958, to je torej, morajo občine staviti na **vpogled volilne imenike**. Te volilne imenike lahko prepíše vsakdo, oziroma lahko dobi uraden prepis od občine, če pravočasno to javi na občinskem uradu in plača delo, ki ga ima občina s prepisovanjem.

Od 21. do 31. jan., to je petek, so ti imeniki na vpogled. Samo v tem času so možne reklamacije.

Najkasneje do 9. februarja, to je nedelja, je treba vložiti kandidatne liste.

Volitve so v nedeljo 2. marca 1958. Volilni čas določi občina. Pazite, da ne zamudite!

Volilna pravica

Volilno pravico imajo vsi avstrijski državljani, ki so dopolnili 31. decembra 1957 dvajseto leto.

Volilno pravico so izgubili: 1. vsi, ki so bili obsojeni zaradi kakega zločina, torej ne radi kakega navadnega prekrška (kot zločin štejejo samo posebno težko kazniva dejanja, kot umor, rop, tatvine v visokem znesku itd.) Ti obsojenci so za pet let po končani kazni izključeni od volilne pravice.

2. vsi, ki so bili obsojeni zaradi navadne tatvine, zaradi poneverbe, goljufije in podobno še tri leta po končani kazni nimajo volilne pravice.

Voljeni so lahko (to se pravi, da nastopajo kot kandidati) vsi avstrijski državljani, ki so dopolnili 31. decembra 1957 24. leto starosti.

Kandidatna lista

Kandidatna lista mora imeti najmanj dvakrat toliko podpisov kakor je v občini predvidenih občinskih odbornikov. (N. pr. v občini je 11 odbornikov, torej

občinske skupnosti. Ta skupni nastop pa seveda ne izključuje možnosti povezav, ako je v krajevnih razmerah moč na ta način doseči gornje cilje. V igri političnih strank bodo pa šele naši združeni glasovi dali našim mandatarjem moč, da pripravijo politične stranke do večjega spoštovanja pravih interesov občine. Zavedati se moramo, da je le v slogi moč in le naša sloga bo nam zagotovila spoštovanje ter upoštevanje.

- K R A T K E V E S T I -

REKORDEN VOJAŠKI PRORAČUN je predložil zveznemu parlamentu v Washingtonu ameriški predsednik Eisenhower. Od celotnega državnega proračuna, ki predvideva 73 milijard dolarjev (okrog 1.850 milijard šil. — avstrijski letni proračun znaša 37 milijard šil., op. ur.). Od tega bo šla nad polovica, to je celih 64 odstotkov za vojaške namene kot so oborožene sile, atomski in raketni poskusi ter vojaška pomoč atlantskim zaveznikom. Nadaljnjih 22 odstotkov proračuna bo pa šlo za socialne zadeve, kot za gradnjo stanovanj, podpore cen kmetijskih pridelkov, socialno skrbstvo, a 3 odstotke bodo požrle obresti za državne dolgove. Na enega prebivalca Združenih držav pride 427 dolarjev državnih izdatkov, od katerih jih gre 30 za raketne poskuse.

UMRLI SO ŠTIRJE OTROCI v starosti od 18 mesecev do 2 let v vasi Alberobello pri Bariju (Italija) potem, ko so jim bili vbrizgali cepivo (serum) proti difteriji. Nadaljnjih 11 od skupno 30 cepljenih otrok pa leži v bolnici z znaki težke zastrupitve. Serum je bil pokvarjen, je dognala policija.

BOMBNIK Z ATOMSKO BOMBO VRED JE TREŠČIL na tla in zgorel ne da bi pri tem atomska bomba eksplodirala, poroča ameriški list „New York Times“, ki pa ne pove kraja in časa nesreče. Pristavljajo pa, da naj ta vest služi za pomirjenje Angležev, ki so bili zadnje čase zelo razburjeni, ko so zvedeli, da nosijo ameriška in angleška letala takozvane „strateške skupine“, ki vsak dan krožijo nad njihovimi glavami, atomske bombe v svojih zajetnih trebuhih.

ANGLESKA VLADA BO UMAKNILA SVOJE ČETE z Rena, ako bonnska vlada ne bo hotela plačati vzdrževanja teh oboroženih sil, ki po londonskem mnenju varujejo nemške meje. Kljub priporočilu Sveta ministrskih predsednikov Atlantskega pakta se Zapadna Nemčija otepa tega plačila. Angleži pa pravijo, da jih vzdrževanje teh vojakov v Nemčiji preveč stane.

POTOVANJE JE ZELO DRAGA STVAR ZA POLJAKE, ki bi hoteli v inozemstvo. Po najnovšem sklepu poljske vlade znaša taksa za potni list 7000 zlotov, kar pomeni štiri povprečne mesečne plače.

USTANOVITEV STIKOV VATIKAN — SOVJETSKE ZVEZE je predlagal sovjetski zunanji minister Gromiko. Dejal je, da se Vatikan trudi za ohranitev miru in trditi, da prav isto dela Sovjetska zveza. Zato meni, da bi obe vladi mogli sodelovati na tem področju in pustiti ob strani „druge zadeve, o katerih se ne strinjata“. V Vatikanu so ponudbo zelo hladno sprejeli ter pravijo, da je skrb za duhovno svobodo vernikov prva naloga Sv. stolice, katere v nobenem primeru ne more pustiti ob strani.

tem slučaju ime, rojstno leto in točen naslov.

Treba je vedeti, da občina ne sme objaviti oziroma povedati imen tistih, ki so reklamirali kake nedostatke v volilnih imenikih.

Na dan volitev se mora volilec, preden odda svoj glas, pred volilno komisijo legitimirati z osebno izkaznico ali potnim listom. Kot izkaznice veljajo potni list, Führerschein, Heimatschein, rojstni in poročni listi, lovske karte in podobno (stari Identitätsausweis ne velja več). Oskrbite si torej potrebne dokumente pravočasno.

Gospodarsko-politično zborovanje na Brnci

V nedeljo 26. t. m. je ob 2. uri popoldnev dvorani pri Prangarju gospodarsko zborovanje. Na sporedu bo referat o našem položaju, vmes dva zvočna filma. Morda nastopijo tudi šentlenarški pevci. Vstopnine ni. Vsi vabljeni!

Kmečka gospodarska zveza

Politični teden

Po svetu . . .

Odklonilni odgovor, ki pa ne zaloputne vrat

Po dolgih posvetovanjih je ameriški državni predsednik Eisenhower odgovoril sovjetskemu ministrskemu predsedniku Bulganinu na pismo, ki mu ga je slednji pisal malo pred Božičem. Bulganin je predlagal nove razgovore na „najvišji ravni“, skratka nov sestanek „velikih štirih“ (Amerike, Anglije, Francije in Sovjetske zveze), ki bi naj bil po možnosti razširjen s pritegnitvijo drugih velesil, v prvi vrsti Indije, Kitajske itd. Na tem sestanku bi naj sklenile glavne sile sveta pogodbo o medsebojnem nenapadanju ter se dogovorile o delni razorožitvi in o začasni ustavitvi atomskih poskusov v vojaške namene.

Kot je bilo pričakovati, je Eisenhowerjev odgovor odklonil. Ameriški predsednik pravi, da ne vidi nobene koristi v prenatrženem sestanku šefov vlad, kajti vprašanja, ki ločijo Vzhod in Zpad so tako komplicirana in globoka, da bi bilo treba njih rešitev pripraviti s temeljitimi študijami kompetentnih organov, predvsem zunanjih ministrov, ki bi se v ta namen tudi mogli sestati na ustreznih konferencah. Torej odklonilni odgovor, ki pa ne zapre vseh vrat.

Konkretno glede pakta o nenapadanju pa odgovarja Eisenhower, da je tak pakt nepotreben, ker so vse države itak članice Združenih narodov, katerih glavna naloga je čuvanje miru in reševanje vseh sporov na miroljubne načine. Glede predlogov o začasni ustavitvi atomskih poskusov pa meni, da bi bilo bolje domeniti se enostavno o trajni ustavitvi tekme v atomskem oboroževanju.

Poplava pomirjevalnih načrtov

V zvezi z Bulganinovimi predlogi pa se je na Vzhodu in Zpadu pojavila vrsta načrtov za odstranitev svetovne napetosti. Že pred časom smo v našem listu poročali o Kennanovem načrtu. Kennan, bivši ameriški poslanik v Moskvi, sedaj profesor na neki ameriški univerzi, je predlagal ustanovitev posebne blazine, sestavljene iz vrste držav med obema blokom v severni, srednji in južni Evropi. O načrtu so listi precej pisali, toda do kakih pogajanj med prizadetimi državami ni prišlo, ker si od njega pač nobena ni obetala posebnih koristi zase. Bil je pač načrt dobrohotnega profesorja, a v politiki z dobro voljo danes malo opravite.

Rapacki stopi na plan s svojim planom

Sedaj je podoben načrt poslal v svet poljski zunanji minister Rapacki. On predlaga, da bi naj po sporazumu med velesilami bile Nemčija (Vzhodna in Zapadna, Poljska, in Čehoslovaška) izključena iz atomskih in raketnih orožij. Načrt je naletel na veliko nasprotovanje pri Amerikancih, češ da je zgolj nov sovjetski maneuver. Odklonil ga je tudi zapadnonemški kancler Adenauer, vendar z veliko manjšo odločnostjo in v nekaterih nemških desničarskih listih so se pojavila mnenja, da bi bilo treba ta načrt vendarle proučiti. Simpatije je ta načrt našel tudi v Avstriji, kjer se je zanj zavzela znana revija „Die Furche“, ki v dolgem članku prikazuje, da je ta načrt v

resnici delo zapadno usmerjenih pomočnikov sedanjega zunanjega ministra. List meni, da je ta načrt poskus Poljske, izvitosti se iz pretesnega sovjetskega vojaškega objema, ki ji jemlje sleherno svobodo v zunanji politiki.

Koliko je to res ali ne, je veliko vprašanje. Vsekakor je pomisleka vredno dejstvo, da je bil ta načrt dan v javnost s sovjetskimi pristankom in to mu jemlje mnogo njegove prepričljivosti. Posebno zato, ker je sedanja sovjetska zunanje-politična ofenziva zelo vsestranska in se ne omejuje zgolj na Bulganinove predloge o splošnem sporazumu med obema taboroma. Sovjetski ministrski predsednik se je obrnil tudi na posamezne vlade z detaljiranimi predlogi na dvostranske sporazume, katerih končni namen je razbitje atlantskega zavezništva. Tako je na primer Italija, ki bi naj postala ena izmed glavnih atlantskih baz za raketne izstrelke, Bulganin ponudil dvostranski pakt o nenapadanju ter jo opozoril, da bi atomska vojna z raketnimi izstrelki pač pomenila za Italijo samomor. Se razume, da je rimska vlada v veliki zadregi. Po evropskem časopisu (tudi pri nas v Avstriji) je že brati namigovanja, češ da je italijanska zvestoba atlantski pogodbi postavljena na hudo preizkušnjo.

Politični položaj je v sedanjem trenutku brez dvoma v zelo „tekočem stanju“ in bodo šele prihodnji tedni pokazali, ali bo Zpad našel v sebi dovolj moči, da bo kombiniranemu koncertu donečih groženj z raketami ter sirenskemu petju o „nenapadnih pogodbah“ znal odoleti ter ohraniti svojo edinstvo, ki je zanj edino resnično varstvo.

. . . in pri nas v Avstriji

V novo leto — z novimi obljubami

Novo leto smo srečno prestali in s prazničnimi dobrotami tudi prebavili izjave in obljube politikov, ki so pri obračunu čez minulo leto iz razumljivih razlogov skušali postaviti vsak sam sebe in svojo stranko v osrednje ter se predstaviti ljudstvu kot najzaslužnejši borec za sedanje blagostanje. Čas praznovanja je torej za nami in začenja se za vsakogar zopet vsakdanje življenje — z upanji, da bo v novem letu še bolje. Pa upanje je sonce življenja.

Zunanje-politično potovanje povzroči notranje prepire

Prejšnji teden je časopisje objavilo, da se bo naš kancler ing. Raab znova podal na potovanje v Moskvo, kamor ga je že pred časom povabil ministrski predsednik Bulganin. Spremljali ga bodo njegovi strankarski somišljeniki zunanji minister Figl ter podkancler dr. Pittermann in državni tajnik v zunanjem ministrstvu dr. Bruno Kreisky, oba socialisti. Tako bo to potovanje zopet v znamenju koalicijske sloge. Menda je sprva kancler Raab hotel iti kar sam v Moskvo, v spremstvu podrejenih uradnikov iz zunanjega ministrstva in drugih prizadetih resorjev. To pa socialistom nikakor ni bilo po volji, kajti v primeru lavorij bi vse padle na OeVP. Po daljšem prekeranju so se zedinili na složno dvo-vprečno potovanje.

Avstrijski ministri odhajajo v Moskvo s kratko a zajetno aktovko želj. Radi bi do-

segli znižanje dobav petroleja ter drugih obveznosti po državni pogodbi, želijo prodati čim več avstrijskega blaga v Sovjetsko zvezo. S sovjetske strani so dali vedeti, da bi se o teh rečeh dalo govoriti, podpredsednik Mikojaev je celo s premišljenim poudarkom izjavil, da je prav pred kratkim Sovjetska zveza znižala reparacijske obveznosti Finski kot nagrado za njeno „vzorno“ nevtralnopolitiko.

V tem grmu tiči zajec, kajti v Moskvi nimajo navade delati uslug brez odgovarjajočih protiuslug. Kaj bodo Sovjeti zahtevali v zameno za te koncesije ni težko uganiti. Že sa časa madžarskega upora je sovjetsko časopisje govorilo o avstrijski „nehvalečnosti“ ter očitalo dunajski vladi prelom nevtralnosti. Takrat so se celo zanimali za manjšinska vprašanja. Šele ko se je radi madžarskega upora pomirilo, so odnosi med Avstrijo in Sovjetsko zvezo zboljšali.

Na Zpadu vesti o potovanju kanclerja Raaba niso sprejeli s posebnim navdušenjem. Čeprav vsi razsodni ljudje uvidevajo, da Avstrija v svojem izpostavljenem položaju ter z ozirom na svoje lastne interese mora gledati, da vzdržuje dobre odnose z Moskvo, vendar uvršča večina političnih krogov to povabilo v širši okvir sedanjih sovjetskih mednarodno-političnih iniciativ, ki kot koledniki slede repatici sovjetskih sputnikov.

Za pominitve duhov na Zpadu je zvezna vlada izdala sporočilo, da namerava ing. Raab po povratku iz Moskve iti tudi v Washington. Morda še tam kaj iztrži, upajo nekateri, ali vsaj prepriči, da ne začne Amerika premišljevat o svoji politiki nasproti Avstriji, kot je nedavno premišljevala v zvezi z nekaterimi drugimi državami.

Avstrija je priznala konkordat

Važen dogodek notranjega in zunanjega političnega pomena je odgovor avstrijske vlade na diplomatsko noto Sv. stolice o konkordatu. Že pred časom je Vatikan formalno vprašal avstrijsko vlado o njenem stališču do konkordata, ki je bil sklenjen leta 1934, a ni bil uveljavljen. Dve leti sta se koalicijski stranki pogovarjali in kregali o tem vprašanju. Čeprav glede vseh drugih mednarodnih pogodb obe stranki stojita na stališču, da je Avstrija naslednica „stanovske države“ pokojnega kanclerja Dolfuss, pa so socialisti glede konkordata zanikali to pravno nasledstvo, ne iz mednarodno pravnih razlogov, ampak iz notranje-političnih vidikov. OeVP je sicer po večinskem sklepu te stranke priznavala veljavnost konkordata, vendar se sprito notranjega odpora njenih ne baš maloštevilnih pristašev liberalne in še drugačne preteklosti (nekateri so celo na zelo vidnih mestih), za uveljavitev tega stališča ni baš pretegnila. Vatikan je pa stal strogo na stališču veljavnosti, čeprav je bil pripravljen, z ozirom na spreminjene razmere, v okviru pogajanj pristati na spremembe nekaterih določb konkordata, ki so v novih časih pač izgubile svoj pomen. S konkordatom je povezano celotno vprašanje odnosov med cerkvijo in državo, sklepanje zakonskih zvez (ženitev) ter cerkvenega premoženja, ki ga je zaplenil nacizem in še do danes ni bilo vrnjeno. Sedaj sta se o vprašanju veljavnosti konkordata obe stranki zedinili. V posebni diplomatski noti je Avstrija priznala veljavnost konkordata, obenem pa je izjavila, da želi takoj začeti pogajanja za njegovo spremembo.

ima svojstven, zopern vonj in okus. Dandanes pa ta vzrok ne drži več. S pomočjo citron, poprove mete in drugih naravnih sadnih sokov ter rumenjaka se je lekarnarjem posrečilo, da so ustvarili mešanice ribjega olja, takozvane emulzije, ki imajo prav dober okus in še komaj spominjajo na ribje olje. To mešanico lahko uživajo bolniki, oziroma otroci, brez vsakega gnusa. Če pa hočemo doseči isti zdravstveni uspeh kakor pri jemanju čistega ribjega olja, tedaj moramo vsekakor vzeti dvojno količino te mešanice ribjega olja. Čisto ribje olje ali mešanica pa ne sme biti staro, načete steklenice morajo bolniki kmalu potrošiti.

Rahitis je v naših širinah kaj pogosta otroška bolezen. Navadno začne pri otrocih že v drugi polovici prvega leta življenja. Od vseh zdravil je ribje olje najboljšo naravno sredstvo proti rahitisu, zlasti, če je pomešano z malenkostno količino fosforja, ki jo predpiše zdravnik. Pijejo ga tudi tuberkulozni, malokrvni, onemogli in rekonvalescenti za okrepitev zdravja. Ker je ribje olje čista mast, ki bolnika tudi nasiti, naj ga jemljejo načelno po jedi, da si ne pokvarijo teka. Starejšim dojenčkom dajemo dnevno dvakrat po eno čajno žličko, otrokom v predšolski dobi dnevno 2 do 3-krat eno malo žlico, šolarjem, kakor tudi odraslim pa 2 do 3-krat dnevno eno jedilno žlico. Najbolj pripraven čas za jemanje ribjega olja so meseci od oktobra do aprila.

Dr. G.

SLOVENC

doma in po svetu

Knjige Mohorjeve družbe v Celju

Te dni so izšle knjige redne zbirke Mohorjeve družbe v Celju. Poleg Koledarja za leto 1958 obsega zbirka 3. ponatis „Kuharice“ Marije Remčeve, vzgojno knjigo „Človek v ravnotežju ali nauk o značaju“ izpod peresa dr. Antona Trstenjaka. Že 108. zvezek Slovenskih večernic prinaša roman tržaškega pisatelja Alojza Rebule „Klic v Sredozemlje“. Slednje delo je brez dvoma pomemben doprinos k izvirni slovenski književnosti, katere pospeševanje je bila ena izmed glavnih nalog Mohorjeve družbe. Knjige so bile natiskane: dve v Mariboru, ena v Murski Soboti ter ena v Kopru. Svoječas pa je bila Mohorjeva tiskarna v Celju eden izmed najbolje opremljenih grafičnih obratov v Sloveniji. Vse knjige so izšle v rekdorni nakladi, ki prekaša vse druge slovenske založbe — v 80.000 izvodih; številka, ki govori sama zase.

Podeljene so bile nagrade Slovenske kulturne akcije

Dne 21. decembra so bile na zadnji prireditvi programskega leta 1957 Slovenske kulturne akcije v Buenos Airesu razglašeni sklepi posebne komisije za nagrade na kulturno znanstvenem področju, o katerih razpisu smo pred časom poročali tudi v našem listu. Komisija, katero so sestavljali prof. Lojze Geržinič, novinar Ruda Jurčec, dr. Milan Komar, dr. Branko Rozman in pisatelj Zorko Simčič, je pregledala šest vposlanih rokopisov, med katerimi so bile tri pesniške zbirke, dve literarni deli v prozi in ena znanstvena razprava. Prva nagrada ni bila podeljena, pač pa je bila druga nagrada, namenjena za delo z zgodovinskega področja, podeljena p. M. Grebencu za razpravo „Itinerar sv. Bernarda v letih Anakletove shizme“. Tretjo nagrado je prejela mlada pisateljica Neva Rudolfova, Tržačanka po rodu, ki pa sedaj živi v Avstraliji, za zbirko črtic „Čisto malo ljubezni“.

Ob isti priložnosti je bila otvorena razstava slovenskih/likovnih umetnikov v Argentini. Razstavljalo je sedem gojencev različne starosti, ki študirajo na ondodni slovenski umetnostni šoli, seveda poleg svojega rednega dela s katerim si služijo kruh. Pokazali so 27 oljnatih slik, 63 akvarelov, tušev, barvnih študij in grafik ter 33 skic. Strokovnjaki, ki so si razstavo ogledali, so bili soglasnega mnenja, da so mladi umetniki dosegli velik napredek, posebno v risarski tehniki. Tednik „Svobodna Slovenija“ zaključuje svoje poročilo takole: „V Argentini imamo sedaj šolan in nadarjen umetniški naraščaj, najsi so to po letih že gospodje in dame. Tudi v izvenšolskih delih so se že uveljavili. Krog njihovih prijateljev je vedno večji in vedno znova prihajajo tujci, ki se jim čudijo.“

Italijanski strokovnjak o slov. knjižnicah

Upravnik Italijanske državne knjižnice v Gorici dr. Guido Manzini je pred kratkim pet tednov prebil v Jugoslaviji, da si ogleda ondodne knjižnice ter njihove ureditve. O svojih vtisih je objavil obširno poročilo v „Sollicitazioni“, pokrajinskem glasilu Italijanskega knjižničarskega društva v Trstu. Italijanski gost si je na svojem potovanju pazljivo ogledoval javne knjižnice, zbral podatke in primerjal. Opazil je, da se knjižnicam, njihovi opremi ter dotacijami z knjigami, posveča velika pozornost. V Ljubljani je obiskal Narodno in univerzitetno knjižnico, ki ga je očarala po svoji ureditvi ter presenetila po svojem bogastvu knjig, posebno o Italiji. Ogledal si je tudi znano Delavsko knjižnico v slovenskih prestolnici, ki je pred kratkim začela veliko akcijo s potujočimi bibliotekami. Isti spis tudi napoveduje, da bo v kratkem izšel v njem prispevek dr. Mirka Rupla, upravnika Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani, ki je tudi avtor slovenske jezikovne vadnice za našo gimnazijo v Celovcu.

Umrli je Avgusta Cerarjeva

Dne 6. januarja je v Ljubljani umrla v starosti 89 let Avgusta Cerarjeva, ena izmed najzaslužnejših igralk. Prvikrat je stopila na odrske deske leta 1884 v Ljubljani, kjer se je povzpela med najboljše igralk. Leta 1908 je odšla v Trst, kjer je dve leti vodila slovensko gledališče. Nato jo je življenjska pot vodila v Ameriko, kjer je bila upravnica tamošnjega slovenskega gledališča. Po prvi vojni se je vrnila v Ljubljano, kjer je dosegla vrhunec svojega umetniškega ustvarjanja. Po drugi svetovni vojni pa je stala ob zibelki slovenskega filma, sodelovala je namreč pri prvem slovenskem umetniškem filmu „Na svobodni zemlji“.

Proslava slovenskega narodnega praznika v Torontu

Obletnico 29. novembra 1919, ko je bila v Ljubljani izklicana prva slovenska narodna vlada, so slovesno praznovali v Torontu pod okriljem ondodne Slovenske narodne zveze. Pozdrave sta poslali kanadska zvezna vlada ter pokrajinske vlade province Ontario, zastopniki mesta Toronto ter predstavniki narodnostnih skupin v omenjenem mestu pa so se akademije udeležili. Slavnostni govor o pomenu tega dneva za Slovence je imel dr. Avgust Kuk, člani Slovenskega gledališča so pa pod vodstvom g. V. Čekute odigrali Jalenovo igro „Dom“.

ZDRAVNIK SVETUJE

RIBJE OLJE

(Nadaljevanje in konec)

Ker pa je pozimi na splošno celo v lepih, svetlih stanovanjih le malo sonca, ne more proizvajati telo zadostne količine vitamina D. Zaradi tega skrbna mati ta sončni, oziroma vitaminski primanjkljaj skrbno izravna s tem, da preskrbi otrokom iz lekarne vitaminozno ribje olje v izdatni količini.

Ribje olje pa vsebuje tudi zadostne količine vitamina A, ki se nahaja v mleku, v surovem maslu, v rumenjaku, zlasti pa v ribjih jetrih in v oljih. Kuhanje ga, kakor tudi druge vitamine, skoro popolnoma uniči. Tudi ta vitamin je nujno potreben, ker regulira vidni purpur v mrežnici očesa, nadalje za obnovitev epitelijske plasti kože, sluznice in žlez. Če primanjkuje vitamina A, tedaj je organizem, zlasti pa koža, bolj dostopen za razne okužbe. Tedaj se kaj rade pojavljajo naslednje bolezni: 1. Kurja slepota. Zaradi prepičlega obnavljanja vidnega purpura v mrežnici očesa postane bolnik z mrakom slep. 2. Solzne žleze proizvajajo premalo solz, zato je oko premalo vlažno in se teže znebi neznage, kar olajša okužbo veznice in roženice. Ker koža prekomerno roženi, postaja suha, hrupava, trda in zrnata, ker je izločanje loja in znojna pomanjk-

ljivo. 4. Tudi sluznice dihalnega aparata in prebavnega kanala se spreminjajo in nagibljejo h kataralnemu vnetju. Bolniki pri tem hujšajo in razvija se malokrvnost. Otroci postajajo potrti in otožni ter so nepazljivi pri pouku. Torej vse to zopet posledice pomanjkanja vitamina A, ki ga nam nudi ribje olje v obilici.

Po bogastvu z vitaminoma A in D bi bilo ribje olje pravzaprav že dovolj dragoceno. Ima pa še druge nenadomestljive in blagodejne lastnosti. V njem so jako ugodno porazdeljeni jod, železo, mangan, arzen, fosfor, žveplo in še druge prvine, ki so jako važne za prospévnanje zdravja. Vrh tega ribje olje dovaja telesu tudi toľščo, ki je lahko prebavljiva. Že od nekdaj je bilo v ljudskem zdravilstvu znano, da učinkuje ribje olje dobrodelno in zdravilno na rane in vnetja. Ta učinek si je prisvojila tudi moderna medicina, ki ima z mazili iz ribjega olja čudovite uspehe pri kožnih obolenjih. V industriji pa uporabljajo ribje olje pri izdelavi maznega mila (Schmierseife), maže za čevlje in v irharstvu (Sä-mischledergerberei).

Če slišimo o teh sijajnih vrlinah ribjega olja, ki je razmeroma poceni in ga vse bolniške blagajne dovoljujejo, je pravzaprav nerazumljivo, zakaj se ga kljub temu tako malo poslužujejo. Vzrok je znan. Ribje olje ima okus, ki v splošnem ne prija.

Mnogim ljudem se namreč ribje olje gnusi, ker

Zadušen upor na 'strehi sveta'

Leta 1950 se je začela tragedija tibetanskega naroda. V oktobru tega leta je skupina dvizij rdeče kitajske vlade prestopila reko Jangtsekiang ter ukorakala v Tibet. Končalo se je mirno življenje tibetanskega ljudstva, ki so ga dotlej mnogi zavidali za njegovo domovino na visoki planoti v osrčju zasneženih velikanov Himalaje, najvišjega gorovja na svetu. Ta visoka planota, ki leži 3000 metrov nad morsk gladino in meji na Kitajsko, Indijo, Pakistan in Kašmir.

Stoletja in stoletja je tibetansko ljudstvo ondi živelo v miru, po svojih navadah in običajih, kajti narava ga je obdaruje s takimi mejami, ki so radi svoje težavnosti morale odvrti od sebe vsakega osvajačca. Tudi kadar so v sosednji Kitajski zavladali znameniti cesarji z mogočno oblastjo, so se po navadi zadovoljili z zgolj nekaferimi zunanjimi znaki priznanja vrhovnosti s strani Tibetancev. Mesece in mesece je že na konjih in mulah po težavnih, strmih stezah je bilo treba, da je tujec prispel do Lhasse, prestolnice Tibeta. Radi ostrega podnebja je pokrajina podobna pustinji; ravnina povsod kamor seže oko, brez slehernega drevesa, kajti na tej višini ne raste več drevje. Uspeva pa posebne vrste ječmen, ki tvori glavno hrano prebivalcev poleg drobnice in goveda.

Menih postane vladar

Po veri so Tibetanci budisti. Ta vzhodnjaška veroizpoved je tudi globoko vplivala na značaj ljudstva. Najvišja dobrina po budističnem nauku je mir, zato je to ljudstvo po svojem značaju zelo miroljubno.

Že v 12. stoletju je propadla kraljevska rodovina, ki je vladala nad Tibetanci. Oblast so prevzeli budistični menihi, lame imenovani, ki so živeli v številnih samostanih, zgrajenih na dobro utrjenih hribovih, ki se na nekaterih krajih, posebno ob robu tibetanskega ozemlja, dvigajo iz ravnice.

Tako je vladar države postal Dalai Lama, poglavar menihov. O njem verujejo Tibetanci, da je včlovečen Budha, njihovo božanstvo. Po posebnih znakih ga po smrti enega Lame izberejo menihi iz dečkov, ki so se rodili v gotovem času. Vendar oblast Dalai Lame ni bila nikoli nesporna, kajti Pančem Lama, opat enega izmed velikih samostanov (Tachi Lumpo) v vzhodnem delu Tibeta, si je prav tako lastil vso duhovno in posvetno oblast. Toda njegovi napori niso mogli nikoli izpodkopati veljave Dalai Lame.

Kublaj Kan seže po Tibetu

Veliki mongolski osvojevalec Kublaj kan je po podjamljenju Kitajske prvi posegel tudi po Tibetu. Vendar je pustil Dalai Lami vso oblast v deželi, zadovoljil se je le s tem, da je na dvoru Dalai Lame bival njegov poseben odposlanec „Amban“, ki je pazil, da morda ne bi Tibetanci kovali kake zarote proti njegovemu gospodarju. Odvišna skrb, kajti Tibetanci so bili preveč miroljubni. Kublaj kan je umrl, njegovi nasledniki so zapravili njegovo delo, a v Tibetu je pri gostoljubnih prebivalcih še vedno ostal „Amban“, bolj kot gost kot pa poslanik Kitajske.

FRAN ERJAVEC, Pariz:

KOROŠKI SLOVENCII. DEL

Toda nič manj važen kakor katekizem in pesmarica je bil za tedanje slovenske koroške trivialke vsaj še a b e c e d n i k. O tem smo govorili že spredaj. Za Marije Terezije je bilo po slovenskih koroških vaseh očitno še premalo šol in so se vse borile še s spredaj opisanimi začetnimi težavami, zato na slovenski abecednik tedaj očitno še nihče ni mislil, a za Jožefa II. se je začela v šolah mnogo ostrejša poudarjati nemščina. To bo vsekakor razlog, da do uradne izdaje slovenskega abecednika v tistih letih menda še sploh ni prišlo, čeprav je potreba po njem z množitvijo šol samo naraščala. To je moral čutiti seveda tudi Gutsman, zato ga je izdal na svojo roko pod naslovom „ABC ali Bukvize teh zherk inu besied sa Shular-je inu druge, katiri ozhejo se navuzhiti prau slovensku brati“.

Tako je bil torej ravno O z b a l d G u t s m a n tisti veliki mož, ki je v kratkih dvajsetih letih zavestno in natančno ustvaril koroškim Slovencem vse najpotrebnejše priručnike za cerkev in za šolo, vsem Slovencem pa prvo znanstveno slovnico in prvi dober slovar ter s tem nekako zaključil tako častno vlogo koroških slovenskih jezuitov v naši kulturni zgodovini. Pri tem njegovem prezasluznem delu je treba še prav posebno poudariti dejstvo, da se ni nikoli niti poskušal oddvajati od slovenskega osrčja, kakor tedaj in še precej časa poslej n. pr. štajerski Slovenci mariborskega okrožja, temveč se je vedno zavedal slovenske celot-

Leta 1912 pa se je tedanjemu Dalai Lami posrečilo, da je na prijazen način poslanca Kitajske odposlal in na konferenci v Simli v Indiji so bile leta 1914 na novo določene meje Tibeta. Leta 1949 je Tibet proglasil svojo popolno državno neodvisnost, ki so jo priznale skoraj vse države na svetu.

Kitajska se posluži 12-letnega dečka

Sedanjí Dalai Lama je že 14 „učlovečeni“ Budha. Odkrili so ga po zelo tajinstvenih znakih njihovega obrednika menihi v nekem dečku v vasi Kokonikiri.

Pančem Lama pa je bil že pred drugo svetovno vojno izgnan, kajti postal je pravcati kitajski agent.

Po njegovi smrti so menihi samostana Tachi Lumpo na podoben način določili novega Pančem Lamo. Leta 1942 je komunistična kitajska vlada izkoristila tega 12 let starega Pančem Lamo za svoje namene: Pekinški radio je objavil vest, da je Pančem Lama zaprosil vlado za zaščito ter jo povabil, da „osvobodi njegovo deželo“. Se razume, Mao tse Tung in njegovi si tega niso pustili dvakrat reči. Kitajske divizije so začele korakati, toda dobrega pol leta je trajalo, da so kitajske čete premagale odločni a brezupni upor Tibetancev, ki so se s kopji, sulicami in puškami, ki jih je treba nabijati od spredaj, postavili v bran kitajskim tankom in letalom. V neki bitki je padlo 4000 tibetanskih vojakov, dočim celotna armada te gorske države šteje komaj 10.000 mož. Dalai Lama je ukazal ustavitve odpora.

Mirovna pogodba, ki pa ni prinesla miru

Oblast je prevzel bivši vladni namestnik Vzhodnega Tibeta, Kalun Ngabou Ngawang, ki so ga zato na Kitajskem izšolali in prevzgojili v „naprednega“ Tibetanca. Tibet je postal „ljudska republika“ in v maju leta 1951 je bila podpisana mirovna pogodba v tem smislu.

Toda mir ni zavladal v Tibetu. Poveljnik kitajskih čet generala Čan Kuo Hua, je nato vkorakal v prestolnico Lhaso in zbral skupaj 20.000 Tibetancev na zmagovalno parado. Rdeče zastave in podobe komunističnih veljakov v nadnaravni velikosti so se počasno dvigale iz gole pustinje brez drevja. Nato se je začela demokratizacija starodavne države v že znanem „ljudskodemokratskem“ smislu. Dalai Lama je sicer v novi pogodbi bil priznan kot vrhovni poglavar nove satelitske države, toda vso oblast je imel v rokah vladni svet 51 mož, med katerimi je bilo samo 15 pristašev Dalai Lame, dočim so ostali bili somišljeniki Pančem Lame, ki je postal povrh še po-

nosti, jo z vsem svojim delom še bistveno krepil in zavestno povezoval svoje koroške rojake z vsemi ostalimi Slovenci in jih tako (obenem s poznejšim Jarnikom) vključil v občeslovenski kulturni razvoj, pač je pa po pravici prvi uveljavil koroško slovensko govorico tudi v našem občem književnem jeziku ter ga s tem samo obogatil. Ku-merdej je zato l. 1784. po pravici govoril, da so Korošci „naši vedno zvesti drugovi“. Umrl je dne 14. III. 1790., star komaj štirinestdeset let in so ga pokopali menda na novo pokopališče Sv. Ruperta, ki je bilo ravno prejšnje leto otvoreno.

Ni težko razumeti, da v tedaj še šibkem koroškem slovenstvu Gutsman ni mogel zapustiti še nobenega naslednika, ki bi bil lahko takoj nadaljeval njegovo obsežno in temeljito delo. Toda led je bil za trajno prebit in pot dobro utrta. Ob Gutsmanovi smrti so delovale šole vsaj že v najvažnejših središčih koroških Slovencev in mladina, ki jih je posečala, je lahko zajemala svoje prvo znanje že iz slovenskih knjig. Ah a c e l je bil star tedaj enajst let, Jarnik pa šest, in šele ta rod je potem tudi lahko poprijel tam, kjer je prenehal Gutsman, ter razširjal, poglobljal in dvigal od velikega pionirja započeto delo. Toda Gutsmanova setev tudi v tem meddobju ni čisto zastala. Že v petletju po Gutsmanovi smrti ni izšlo le nekaj njegovih knjig v ponatisu, temveč še nekaj nadaljnjih nabožnih in l. 1792. je izšla celo prva koroška slovenska gospodarska knjiga, namreč „Te Bukve od teh Pomory inu Bolesni te Govedine“, ki jo je sestavil dunajski zdravnik J. G. Wolstein, a koroški slovenski prevajalec ni znan.

Skoro vse prve slovenske knjige, izšle v Celovcu, je založil in natisnil Kleinmayr. Vsaj že l. 1770. se je pa na-

polni oblastnik v zapadnem delu države. Ustanovljena je bila „komunistična mladina Tibeta“ ter stotine mladih Tibetancev je potovalo v daljni Peking na „prevzgojo“. Obenem so kitajski osvojevalci odprli po vseh krajih takoj davčne urade ter državna skladišča, v katera so morali prebivalci prisilno oddajati ječmen, živino ter volno. Že v decembru 1952 je imela „Komunistična stranka Tibeta“ svoj prvi občni zbor, na katerega je prišlo 233 delegatov.

Brezupen upor

Tudi Dalai Lama je moral na „prevzgojo“ v Peking, kjer je bil več mesecev praktično ujetnik, dokler ni obljubil, da bo v vsem ravnal po poveljih svojih kitajskih tlačiteljev. Kitajski vojaški inženirji so takoj zgradili dve veliki cesti, ki počez in po dolgem tečeta preko vsega tibetanskega ozemlja ter ga povezujeja s Kitajsko. Za potovanje, ki si ga prej opraviš šele v treh mesecih na konju, sedaj rabiš le 20 dni. Okrog 100.000 kitajskih vojakov z modernim orožjem je vedno pripravljenih, da zaduši

Katoliška prosveta na vasi

Tudi v preteklih mesecih so obiskovali predavatelji katoliškega prosvetnega gibanja naše fare. V ospredju programa, ki so ga nudili, so bili govori o Brezmadežni, Marijinem Celju in Lardu. Preč. g. Vinko Zaletel je ob priliki naših romanj v avstrijsko državno svetišče Marijino Celje posnel celo vrsto pesmi, govorov in reportaž na magnetofon. Tako morejo vsi, ki se romanj v preteklem letu niso mogli udeležiti, ob predavanjih doživeti vsaj deloma veliko Marijino slavo.

Letos se bo vršilo svetovno romanje v Lurd. Tudi iz naših far bo pohitelo gotovo lepo število častilcev Mater božje v kraj, kjer se je pred sto leti prikazovala Marija. Torej so predavanja Katoliške prosvete tudi v službi priprav lurskega romanja. Tako je navduševal preč. g. Vinko Zaletel prebivalstvo naših dolin za Mater vseh vernih kristjanov v Št. Jakobu v Rožu, Bistrici na Zilji, Spittalu ob Dravi, Vogrčah, Nonči vesi, Dobu pri Pliberku, Globasnici, Škocijanu in v Celovcu. Poleg tega je preda-

sleherni upor. Obe cesti služita za hitre premike čet.

Tibetanci so vse to potrpežljivo prenašali. Za maj denar so pod nadzorstvom kitajskih valptov gradili ceste, oddajali volno, ječmen, in živino, plačevali davke. Toda, ko so slišali, da namerava Kitajska naseliti dva milijona Kitajcev v njihovi državi, so se uprli. Povod je bila razlastitev enega izmed najstarejših samostanov v Vzhodnem Tibetu. S kopji, starinskimi puškami, cepci in kiji so navalili na svoje tlačitelje. Iz zased so pobijali kitajske izvidnice, rušili so mostove ter napadali vojaške kolone. Iz Kitajske so morale priti nove ojačitve, da so končno vendarle zlomili odpor Tibetancev. Toda popolnoma brezuspešen pa upor le ni bil. Cela vrsta kitajskih oblastnikov v Tibetu je bila odstavljena in postavljena pred sodišče. „zaradi zmotnih potov pri izvedbi reform“. In Mao Tse Tung je v svojem govoru o novem družbenem planu izjavil, zaenkrat ne bodo izvajali „socialnih reform“ v Tibetu. „Napredni režim“ je v resnici le povečal revščino dežele, žigar prebivalstvo samo čaka kake druge priložnosti, da se znebi osovraženih „osvoboditeljev“.

val naš neumorni prosvetar še o „Božiču pri nas in v Ameriki“ v več farah, in sicer v Vogrčah, Nonči vesi in Dobu, o verškem življenju v Ameriki pa v Pečnici, Šmiklavžu, Šmarjeti in Rožu in Zvabeku.

A tudi mladini so posvečali referenti svojo skrb. Tako je nagovorila v Svečah gospa Marija Inzko mladenke s predavanjem „Samovzgoja dekleta in njena priprava na zakon“, o perečih vprašanjih dozorevajoče mladine pa je spregovoril zdravnik na zelo dobro obiskanem fantovskem sestanku v Št. Janžu v Rožu. Isto snov je obdelal msgr. dr. Janko Hornböck za fante v Svečah, dr. Valentin Inzko pa v Slovenjem Plajberku.

Tretje področje, o katerem so predavali referenti, pa so misijoni. Preč. g. prof. dr. Janko Polanc je v njih prikazal rast Kristusovega kraljestva. To temo je obdelal v Št. Primožu in v Ločah.

Tudi v mesecu januarju se delo lepo razvija, poročali pa bomo o njem kasneje.

Pes ali človek

Mnogo ljudi, ki bi jih vprašali, kaj imajo raje: človeka ali lepega psa, bi se odločilo za psa. „Za psa, kajti pes je zvest in dober.“

To pravzaprav zveni lepo in resnično, toda veljati to ne sme. Psa si namreč lahko izbereš, ne pa človeka, s katerim že živiš skupaj. In to je tudi vzrok, da imamo psa za dobrega, človeka pa ne. Za psa se gospodar tudi potruji. Dnevno ga vzgaja, vodi na sprehod, ga krmi itd. Tudi se zavestno trudi za pasje prijateljstvo. Kdo pa se trudi za človekovo prijateljstvo? Kdo se nesebič-

no trudi za bližnjega brez misli na svojo korist?

Pes ima tudi neko lastnost, ki jo človek ne more imeti. Pes molči, mora molčati. Vsak dan znova utrjuje svoje prijateljstvo z molkom. To je čudež pasjega prijateljstva. Če bi jutri vsi psi začeli govoriti — to bi gledali ljudje.

Zato nikdar ne rečite: Psa imam rajši kot človeka. Če bi s človekom tako postopali kot s psom, če bi človek imel iste lastnosti bi tako govorjenje kot: „psa imam raje.“ prišlo čisto iz mode.

selil v Celovec še drugi tiskar, Jos. Šoter (Schotter), prišedši menda iz Zagreba in odslej je postal glavni založnik in tiskar slovenskih knjig on. Ta je proti koncu stoletja umrl in njegova vdova je dala tiskarno najprej v najem Fr. Walliserju, ki se za slovensko knjigo očitno ni mnogoanimal, a l. 1801. jo je prodala Jul. Leonu in njegovi nasledniki so postali pozneje, poleg Mohorjeve družbe, glavni založniki koroških slovenskih knjig.

Omeniti je pa treba, da so tudi v tej dobi moške slovenskega rodu še slej ko prej pridno delovali na pesniškem in znanstvenem polju v tujih jezikih. Glede na vse tedanje kulturno ozračje jim seveda nikakor ne moremo šteti preveč v zlo, ako se niso zavedali tudi dolžnosti do svojega jezika in rodu, še manj jih pa prištevati med kake odpadnike, kajti slovenski preporodni duh je počasi zajemal šele komaj prve redke izbranice, dočim velika večina izobražencev slovenskega rodu glede na vse tedanje okoliščine še sploh ni bila zmožna slovenskega pisanja. Med koroškimi Slovenci, ki so v tem razdobju plodili še tako revno koroško nemško slovstvo, je treba na prvem mestu omeniti Jožefa Radišnika, doma iz Goričje vasi (*1753), ki je spesnil dve veseloigr in objavil več lirčnih pesmi. Bivši jezuit Joahim Košutnik, doma iz Beljaka, je izdal latinsko pisane „Elemente aritmetike, algebre, geometrije, ploščate in sferične trigonometrije, civilnega in vojaškega stavbarstva“ (umrl je l. 1789). Kateri tedanji (in tudi prejšnji) koroški nemški in latinski pisatelji z nemškimi imeni so bili slovenskega rodu, je pa seveda danes že težko ugotavljati.

(Dalje prihodnjič)

CELOVEC

RED SLUŽBE BOŽJE V CELOVCU

Vsako nedeljo in praznik je sv. maša s slovensko pridigo in petjem ob 7. uri v kapeli provincialne hiše — Viktringer Ring 19 (poleg Koschatmuseum).

Ob 9. uri je šolarska sv. maša v cerkvi novega bogoslovja (Neue Priesterhauskirche, Tarviser Strasse 30, ob Lendkanalu).

Ob delavnikih pa je vsak dan ob ¼ na 7 sv. maša v kapeli provincialne hiše.

Slovenski verniki v Celovcu so vabljeni k božjim službam.

GLOBASNICA

Leta 1957 so vzeli trije farani za vedno slovo od nas, med njimi nepozabni in razmerno še mladi Janez Zmahar, pd. štrimec v Mali vesi. Storklja pa se je oglasila v fari enajstkrat: naj je prinesla fantka ali dekle, vsem želimo, da bi ostali zdravi in postali nekoč kot odrasli ponos fare.

Novih parov smo dobili pet; tudi njim želimo mnogo družinske sreče in harmonije.

Napredujemo

Še pred koncem lanskega leta so dali naši občinski moške podaljšati pot, katero so začeli graditi že pred leti na vzhodni strani Globasnice iz Male vesi, tako da imamo sedaj novo, krajšo zvezo z deželno cesto, ki pelje proti Lužam. Komur se bo mudilo v planino ali od tam domov, se bo sedaj lahko poslužil bližnjice brez ovinkov in mostov. Čeprav se za novo pot nismo mogli vsi ogrevati, je treba vendar priznati, da ustreza potrebam modernega prometa, saj so se številni motociklisti že vozili po njej, predno je bila dogotovljena. — Štefan Kordeš, pd. Kukman v Mali vesi, pa si je nabavil telefon, kateri je na razpolago vsem vaščanom in sosedom. Gotovo se ga bodo tudi pridno posluževali, saj si bodo s tem prištedili na denarju in času.

Korist našim kmetom

Tudi nova živinska tehtnica (vaga), katero smo po prizadevanju predsednika vaške skupnosti pd. Falandra dobili decembra meseca v Globasnici, bo našim kmetom v veliko korist. — Da so se koncem minulega leta vaše poti temeljito popravile, pa gre hvala predvsem iniciativi g. Franca Wölbl, pd. Marona v Globasnici.

Čestitamo in želimo mnogo sreče!

Naš dolgoletni mežnar g. Karel Pikalo se je preselil tik pred božičem v svojo novo vilo ob vznožju Pece in je radi tega odstopil svoje mežnarsko mesto pd. Buteju v Globasnici. Koreju, ki je že vsa leta po vojni tudi predsednik Katoliškega prosvetnega društva v Globasnici, želimo, da bi kmalu svoj lepi novi dom pod Peco še okrasil z mlado in veselo življenjsko družico.

Rev. inšpektor Haslinger

Pred nedavnim nas je zapustil šef tukajšnje orožniške postaje g. inšpektor Haslinger. Bil je celih osem let javni in najvišji varuh postave med nami in ko se je izvedelo, da se poslavlja od Globasnice, je marsikdo dejal: „Takega še nismo imeli!“ Gospod Haslinger je bil mož na svojem mestu. S svojo strogo nepristranostjo si je pridobil spoštovanje vseh, poleg tega je bil do vseh prijazen in vedno ustrežljiv. Delal je

ZILJAN. Svet se spreminja - in mi se moramo z njim

I.

Kaj pravi naša mladina na to, da postaja svet vedno več vreden in dražji za vsakega gospodarja, ki ga zna preценiti in pravilno, (poštenim trdkam in trgovcem) samo toliko prodati, kolikor mora, da svoj gozd ne oškoduje? Ali veste, da Avstrija sedaj z izdelavo papirja še izhaja, ker dobiva rayno še toliko lesa, kakor ga potrebuje, toda papirja se porabi vedno več in lesa tudi v tem oziru ni več preveliko. Potrebe rastejo! Naši kmetje pa še vedno po stari navadi kurijo včasih tudi lepa polena, dasi je elektrika blizu! Pa se mi bo ugovarjalo: „Je še predraga!“ — Mogoče tu in tam res. Poznam pa gorske kmete, ki so si sami napravili nekaj električnega toka! Pa se tu in tam pogajajo občine in posamezniki za električno silo, da jo upeljejo v kuhinje, v sobe in posebno tudi v hleve! — Premišljujete cene na raznih krajih, „glijajo“, ponujajo manj, zahtevajo podporo od dežele itd. kakor to delajo tudi občine in združitve v nemških krajih in ponavadi tudi zmagajo, ker se niso ustrašili nobene sitnosti.

To je enkratni trud, in hvaležen, če je vedno več ljudi v eni taki skupnosti! In ve,

Pri nas na Koroškem

res čast avstrijskemu uradništvu. Enake lepote lastnosti so odlikovale tudi njegovo sorprogo. Na njegovi nadaljnji življenjski poti ga spremljajo naše najboljše želje.

ŽVABEK

(Požar na sveto noč)

Našo polnočnico je motil požar. Malo pred polnočjo je začel goriti hlev pri pd. Pungartnik-u na Sv. Mestu. Pretresujoče so klicali glasovi plat-zvona ljudi bližnjemu v pomoč. Divji in visoki plameni so oznanjali bližnji in daljni okolici težko neugodo. Gasilci in drugi moške in fantje so hiteli na goro na kraj nesreče. Mogli so rešiti govejo živino in konja, dočim je zgorelo šest svinj in kokoši. Uničena je bila vsa krma, gospodarski stroji in poljsko orodje in pravkar zmlačeno žito in mnogo drv. Hlev je popolnoma pogorel in ogenj je

težko poškodoval tudi zidove hleva. Gasilec se je posrečilo obvarovati hišo in par manjših poslopij poleg hiše. Nesrečni posestnik trpi izdatno škodo, tembolj, ker je bil preniko zavarovan. Upa in pričakuje, da mu bodo sosedje in dobri ljudje prihiteli na pomoč, da bo čim prej mogel postaviti nov hlev. Kako je ogenj nastal, ni gotovo.

ŠT. VID V PODJUNI

Ljudsko gibanje: V preteklem letu je bilo v fari 12 porok in 15 pogrebov, o katerih smo že večinoma med letom poročali. Rojenih in krščenih je bilo v fari 8 otrok, izven fare rojenih in prijavljenih pa deset.

Dne 5. januarja je bil v Št. Danijelu pogreb Eme Hochl, pd. Petrove iz Mokrij. V sredo, dne 8. januarja pa je bil v Škocijanu pogreb stare Hoblove matere v Nagelčah,

Novomašnik, bod' pozdravljen!

Prvi letošnji novomašnik: preč. g. Janez Markie iz Male vesi pri Globasnici

V srcu Podjune pod Peco se nahaja lepa globaška fara, ki bo prav kmalu sprejela večje število vernikov iz vseh delov Podjune, ki se bodo zbrali na novi maši priljubljenega domačina Janeza Markica.

Gospod novomašnik je bil rojen dne 8. februarja 1933 pri Jožapu v Mali vesi pri Globasnici kot sin pridnih kmečkih staršev. Že kot ministrant je kazal zanimanje in veselje za duhovniški poklic in ga v sebi vedno bolj utrjeval.

V ljudsko šolo je hodil v Globasnici. Za vse dijake, ki so pričeli s študijem po vojni,

so bila težka leta. Ker starši niso želeli, da bi šel študirat že med vojno, je izvedel, da pripravljajo takratni globaški provizor — sedaj kanonik in urednik „Kärntner Kir-

chenblatt“ — preč. g. Franz Schröer, nekaj dijakov za gimnazijo na Tanzenbergu. Z ozirom na takratne finančne težave so ga težko pustili študirati, toda odločil se je ter vstopil z drugimi dijaki iz globaške fare leta 1946 v gimnazijo Marijanišča na Tanzenbergu.

V svoji gimnazijski študijski dobi se je že pridno udeleževal v krogu Kat. slovenske dijaške družine in rad nastopal ob priliki dijaških kulturnih prireditvev v vlogah in z govori in je tako že takrat pokazal sposobnost in izredno zanimanje za delo na kulturno-prosvetnem ter narodnem področju. Upoštevaajoč tedanje slabe medvojne šolske razmere na domači ljudski šoli v Globasnici je v gimnaziji razmeroma dobro napredoval in tudi uspešno maturiral leta 1951.

Kakor je že kot majhen fant kazal zanimanje za duhovniški poklic, tako je vztrajal pri tem sklepu tudi v gimnazijski dobi ter stopil po zrelostnem izpitu v celovško bogoslovje, kjer je predpisane izpite z lepim uspehom absolviral in postal v bogoslovju dober prijatelj vsem svojim študijskim kolegom, v domači fari in celo preko njenih meja pa priljubljena osebnost, ki ve vsakemu povedati primerno in dostojno besedo in je vedno pripravljen pomoči potrebnim pomagati s pametnimi nasveti v vsakem položaju. Zato pa si je pridobil zaupanje vseh, kamorkoli je prišel.

Kot vestnega in nebojazljivega bogoslovca je že odlikovalo uspešno in pogumno delovanje za svoj narod in tako ni stal ob strani, kadar je bilo treba delati v okviru Akademije slovenskih bogoslovcev. Kot gonilni sila tega važnega združenja koroških bogoslovcev, so mu ti izrazili čast in zahvalo za ves njegov trud s tem, da so ga izvolili

ali tam ni vsako posevanje dovolj rodovito in donosno! Kaj je temu krivo? Ali zemlja? Treba jo bo kemično preiskati! Ali gnojenje? Treba bo tudi to dognati. Kaj, če se tudi dobra žetev in dober prihod glede svetne cene ne izplača več? Kaj je z živino? Ali ni v vsakem takim položaju potrebno, da se gospodarstvo spremeni, kar pa ne more vedno doseči en posamezen gospodar, kar pa gotovo dosežejo skupni napor, skupno delo, premišljevanje in skupne odločbe za gotove okraje in kraje, ki imajo različne potrebe!

Če že naši nemški sodeželani in predstojniki priznavajo, da je gospodarstvo na jugu zaostalo, zakaj bi se naj mi sami, ki smo, vstevši naše prednike, že tisoč let tu doma, nekako plaho skrivali in čakali samo na tujo pomoč tudi v gospodarstvu, ki je vendar še nismo dobili in je ne bomo, če si ne bomo znali v skupnosti sami pomagati.

Ali se naj tudi v teh stvareh, ko gre za našo gospodarsko dobrobit, naš gospodarski napredek, za našo gospodarsko veljavo in za boljši uspeh našega gospodarstva in boljše bodočnost naših otrok, skrivamo, bojimo pred vsako senco in vsakim nasprotnim kričanjem in prepuščamo boljšo bodočnost samo drugim, ki so v tem oziru že sedaj pred nami?

ki je umrla pri omoženi hčerki v Srčah. Rajnima želimo večni mir, žalujočim sorodnikom pa izražamo tudi tem potom naše globoko sožalje.

Občni zbor SPD „Danica“

Zadnji nedeljo v starem letu je imelo naše Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Voglovi dvorani v Št. Primožu svoj redni občni zbor. Za predsednika smo tokrat izvolili g. Milana Hobel, pd. Rojakovega v Pogrčah.

Igralci iz Šmihela

so gostovali prvo nedeljo v novem letu pri nas v Št. Primožu ter pokazali pred nabito polno dvorano dve lepi igri „Tihotapec in ... in mir ljudem na zemlji“. Nastopili so tudi s pevskimi točkami. Kat. prosvetnemu društvu iz Šmihela, igralcem in pevcem vsa čast!

BAJTIŠE

V tako majhnem kraju, kakor so Bajtiše, se pač redkokdaj zgodi kaj posebnega. Zdaj pa moremo poročati o izrednem slučaju, da sta bili tekom 12 dni iz iste hiše dve osebi odpoklicani v večnost.

Dne 27. dec. je umrla 80-letna Marija Kumer, v torek 7. jan. pa je v sosednem stanovanju smrt odpoklicala 62-letnega tovarniškega delavca Petra Tratnika, ki je že nekaj mesecev močno bolehal na pljučih. Bil je rodem iz Sel, član cerkvenega sveta in pa požarne bramb, vedno vedrega značaja in pripravljen pomagati. Pogreba se je udeležilo izredno mnogo ljudi. Bajtiška požarna bramba in godba iz Borovelj sta ga korporativno spremila za zadnji poti. Ob grobu sta mu spregovorila v slovo č. g. soprovizor selski župnik Vauti in njegov tovarniški predstojnik in okrajni načelnik požarnih bramb g. Smrekar.

Oba pokojnika sta bila sprevidena. Pokoj njunima dušama, družinama pa naše sožalje.

(Nadaljevanje na 8. strani)

naš prejšnji tajnik, kmalu na to pa za predsednika Akademije slovenskih bogoslovcev.

Te važne naloge se je preč. g. Markie tudi zavedal v polni meri in tako skrbel po vseh svojih močeh s svojimi prijatelji za vestno in uspešno izpolnjevanje načrtov in ciljev, ki si jih je Akademija zastavila, da tako ohranijo bodočemu rodu to, kar so ustanovili in gojili naši duhovni predniki, ki danes uspešno delujejo v dušnopastirstvu naših slovenskih koroških fara.

Leta 1953 je doletel našega novomašnika težak udarec, in sicer je umrl meseca marca njegov oče, na katerega je bil Janez kot mlad študent zelo navezan. Od tega časa naprej so mu stali ob strani in mu omogočali študij mati in njegovi dobrotniki. Ob tej priliki naj bo izražena topla zahvala tudi tem.

Med svojim študijem si je v počitnicah moral služiti dostikrat denar s težkim delom, da si tako omogoči nadaljnji študij. Tako je mogel spoznati delavsko okolje, kar mu bo gotovo v prid pri njegovem duhovniškem delovanju.

Kot smo videli, je bilo življenje novomašnika postavljeno pod težke preizkušnje. Toda s trdno voljo in zaupanjem v božjo pomoč jih je premagal in dosegel svoj cilj. Na priporočilo sprječevalo prevz. škofa kriškega dr. Jožefa Köstnerja je bil v nedeljo, 12. januarja posvečen za duhovnika v ljubljanski stolnici. Zakrament mašniškega posvečenja mu je podelil prevz. škof ljubljanski Anton Vovk. Tamošnje slovesnosti so se udeležili tudi sorodniki in prijatelji novomašnika. Ob zaključku svečanosti v ljubljanski stolnici je polna cerkev vernikov zapela z bogoslovci vred g. novomašniku v pozdrav prelepo pesem „Novomašnik, bod' pozdravljen“. Predno se je naš novomašnik podal s svojimi sorodniki nazaj na Koroško, so mu še tamošnji bogoslovci izrazili v besedi in koroški pesmi toplo povezanost in zaupanje. Ob slovesu pa je zadonela še koroška narodna „Nmač čez izaro“.

Globaški novomašnik bo zapel svojo prvo sveto mašo v domači farni cerkvi v Globasnici v nedeljo dne 26. januarja 1958.

SPORED NOVE MAŠE:

V soboto, dne 25. januarja 1958 popoldne ob pol 4. uri sprejem in nato blagoslov v globaški farni cerkvi.

V nedeljo, dne 26. januarja 1958 ob 9. uri dopoldne slovo od doma, ob pol 10. uri slovesna prva sv. maša. Ob 7. uri zvečer zaključna pobožnost.

Gospodarski cilj: splošna blaginja

II.

Veletok dobrin

V dosedanjih razpravah smo se razgledali po gospodarskih panogah in se razgovarjali o industriji in rokodelstvu, o prometu, trgovini in kreditnem gospodarstvu. Temeljna vprašanja kmetijstva pa bomo obravnavali v zadnjem delu našega gospodarskega tečaja, ker ta pa gospodarska panoga zasluži našo največjo pozornost.

Kot se letni časi venomer spreminjajo, ko prihajajo in odhajajo, se živi tudi gospodarstvo v nekakem krogotoku. Gospodarski proces je podoben veletoku dobrin, ki jih ljudje neprestano proizvajajo, menjavajo, razdeljujejo in uporabljajo. Kar kmetijstvo, obrt in industrija proizvajajo in kar trgovina razdeli, to se v gospodinjstvih porabi. Iz družin in gospodinjstev pa spet prihajajo ljudje, ki v obratih proizvajajo dobrine, katere spet služijo potrošnji ali konzumu.

Nekoč so menili, da je kmetijstvo edina produktivna panoga, ker edina ljudstvo prehranjuje in blagostanje množi. Dejali so celo, da se s plodovi kmetijstva vzdržujejo vsi ostali stanovi, ker jim kmetijstvo nudi zaslužek, ki edino ustvarja nove dobrine. Ti pogledi so po sebi napačni in nevzdržni. Danes vemo, da je vsako delo, po katerem katero koli blago zadobi večjo vrednost, gospodarsko važno. Njihova beseda o gospodarskem krogotoku pa je v spremenjenem pomenu ostala. Vedno spet se seje in žanje, kupuje in prodaja, dela v delavnicah in pisarnah, da si človek prisluži svoj vsakdanji kruhek.

Dinamika gospodarskega življenja

Ta veletok dobrin pa ni nikaka mirna, lena reka, ki se vije vedno enako počasi. Gospodarstvo se nikakor ne razvija enakomerno, kakor na primer raste kake drevo. Gospodarsko življenje je pozna sunke, protisunke, konjunktore in krize, padce in povzroke. Svetopisemska suha in bogata leta se vrstijo do naših dni.

Nadalje vplivajo na gospodarski razvoj številne spremembe in odkritja, bodisi v tehniki, kemiji, javnem in zasebnem življenju. Kemiki odkrijejo popolnoma novo, doslej nepoznano surovino n. pr. umetni kavčuk, perlon, najlon. Tehniki pripravijo nov način fabrikacije. Ko so naprimer uvedli v tkalnicah mehanično tkalne stroje in začeli z mehničnim tkanjem na debelo, je bilo treba več bombaža in zato se je pridelovalanje te rastline popetonilo. Ljudje prihajajo k vedno finejšemu življenju. V prehrani se krompir umika slanini, maščoba mesu, črni kruh belemu. In še bi našli lahko druge slične slučaje ali nujnosti, po katerih se gospodarstvo nahaja stalno v nekem nemirnem razvoju.

Občna blaginja - gospodarski cilj

Še se spominjamo časov, ko je moralo gospodarstvo služiti vojaškim ciljem. V srednjem veku mu je mnogokod zapovedovala gosposka in ga udinjala svojim potrebam. Kadar koli pa sledi gospodarstvo svojemu bistvu, hoče služiti obči blaginji.

Kaj je obča blaginja? Najlepši odgovor se glasi: Kadar vsem dobro gre. Vsi naj imajo dovolj dela in dovolj zaslužka. Pomnimo: dovolj dela in dovolj zaslužka!

Najprej o zaslužku. Samostojni gospodar-

ji ga iščejo v primernih cenah, delojemalci v dobrem zaslužku. Cene velike večine blaga se tvorijo na trgu po zakonu ponudbe in povpraševanja. Čim več je blaga na trgu in čim manj za njim povpraševanja, tem nižje so cene. Čim manj je blaga na trgu in čim večje je povpraševanje, tem višje so cene. Zaslužek in njegova višina pa se ne ravna po tem mehanizmu, marveč sta pridržana državnim postavodajci. Socialna zakonodaja ima cilj, da zajamči pravičen zaslužek. Finančna politika države pa izenačuje tudi razlike v višini dohodkov samostojnih gospodarjev in to s pomočjo davkov.

In še o delu. Obča blaginja zahteva, da je za vsakogar dovolj zanj primerne delo. Marljivim morajo najti možnost, da svoje zmožnosti in sposobnosti lahko razvijajo in uporabljajo. Gospodarji morajo imeti možnost, da svoj produkcijski aparat izboljšujejo in ga čim bolj moderne urejajo. Gospo-

darske panoge morajo imeti zajamčen čim mirnejši razvoj brez kriz in pretreslajev.

Urejujoča oblast

Zadnja odstavka dokazuje, da je torej treba ob gospodarstvu in za gospodarstvo posebne instance, ki naj gospodarske interese izravnava in vse gospodarstvo usmerja k njegovemu cilju, k obči blaginji. Ta oblast je država in o njenem odnosu do gospodarstva prihodnjič več. Izkušnja uči, da smo ljudje prekratkovitni in presebični za resnično vzajemno življenje. Vsakdo ima vendarle svoje osebne koristi najprej pred očmi in je zaradi njih kaj kmalu ljubosumen na svojega soseda. Ta sebičnost je v gospodarskem življenju kriva, da je tako težko ustvariti med gospodarji in gospodarskimi panogami tisto solidarno sožitje in medsebojno razumevanje. Za to je treba za solidarno gospodarsko sožitje posebne oblasti, ki uveljavlja skupne interese proti interesom poedinih ljudi in poedinih panog. Ta oblast je država in o njenem odnosu do gospodarstva prihodnjič več.

Kmečki gospodar in novo leto

Kmetijski sotrudnik celovškega radia je slovenskemu zastopniku v Koroški kmetijski zbornici, g. Janku Janežiču zastavil nekaj vprašanj, ki zadevajo vse naše gospodarje.

1. Ob vstopu v novo leto običajno se enkrat omenimo dogodke, uspehe in neuspehe preteklega leta, preden razmišljamo, kaj hočemo v novem letu. Današnji kmet, posebej pa še oni, ki se sam bavi z agrarnimi vprašanji, ima vzrokov dovolj, da o tem razmišlja. Zato bi Vas, gospod Janežič, ki imate dolžnost, da zastopate interese našega kmeta in naše vasi, in ki se borite za njegove koristi v Kmetijski zbornici, povprašali, kako ocenjujete dogodke preteklega leta, ki so spremljali kmetijstvo na njegovi razvojni poti.

Imamo za seboj zopet leto splošnega blagostanja, ki smo ga bili deležni tudi na Južnem Koroškem vsaj v delni meri, kajti naša država je po ukinitvi zasedbenih con postala zares enoten gospodarski prostor, v katerem se pa seveda še vedno poznajo stare razlike, bodisi da so bile povzročene pa različnih conah in zasedbenih politikah, bodisi da temeljijo na desetletjih namernega zanezanemarjanja, kot je primer na Južnem Koroškem. Zato sem rekel, da smo bili le deloma deležni splošnega ugodnega gospodarskega razvoja, to bolj po neizbežni nujni naravnih gospodarskih zakonov, kot po kakšni smotrni širokopotezni politiki. Bilo je sicer mnogo govora o načrtih za pomoč južnemu delu naše dežele, deželni zbor je sprejel soglasno resolucijo v tem smislu. Predstavniki deželne vlade so potovali na Dunaj in se tam posvetovali, toda zvezna sredstva, ki so jih dosegli za ta namen, so povsem nezadostna in bo treba še videti, kako bo ta uporaba po proporcijah ključu v resnici izgledala.

Kot izvoljeni zastopnik v Kmetijsko zbornico sem se udeleževal vseh sej v glavnem in v tistih strokovnih poodborih, v katere mi je bila mogoča udeležba. Kaj načelno novega o delovanju Deželne kmetijske zbornice, ki bi dotikalo strukturo gospodarske problematike južnega dela naše dežele, nimam povedati. Vse teče po starih uglejih tirnicah in po smernicah, ki smo jih že vajeni in smo jih večkrat kritizirali. Zastopal sem v vseh primerih interese kmečkega prebivalstva na Južnem Koroškem, predvsem malih in srednjih kmetov ter najem-

nikov; žal moram ugotoviti, da sem sicer vedno naletel na prijazen posluš, a dejanj doslej še nisem učinil. Predvsem sem se zavzemal za pospeševanje strokovne izobrazbe kmečke mladine, iz katere bo rasel rod bodočih gospodarjev in gospodinjav naših domačinov. Pri zbornici dejanskega razumevanja za to nisem našel. Slovenski kmet na Koroškem je pač vedno živel iz lastnih sil in temu bo tako tudi v bodoče.

Na splošno bi dejal, da ima kmetijstvo pri nas ugodno leto za seboj, vendar se ne smemo vdajati prevelikemu zaupanju za bodočnost. V državnem merilu je kmetijstvo še vedno ostalo pastorka političnih strank, kar pač najbolj jasno dokazuje dejstvo, da je bil že tako dolgo pričakovani zakon o kmetijstvu znova odložen, upajmo na boljše čase.

Okoli nas vedno bolj napredujejo načrti za evropsko integracijo, ki bo kljub vsem zaščitnim ukrepom neizogibno prizadela tudi kmetijstvo. Šest držav srednje in zapadne Evrope: Zapadna Nemčija, Francija, Belgija, Italija, Nizozemska in Luksemburg so že sklenile odpraviti medsebojne carine. Nastal bo velik gospodarski prostor, ki bo omogočil svobodno premikanje blaga, dela in kapitala. Avstrija se temu dejstvu ne bo mogla izogniti. Za naše kmetijstvo se pojavlja vprašanje konkurence inozemstva, ki proizvaja ob ugodnejših zemeljskih, klimatičnih in drugih pogojih. Da se bo to poznalo na Koroškem toliko bolj, kjer smo še v marsičem na slabšem kot drugje v Avstriji, leži na dlani. Treba bo zelo skrbno in pazljivo gospodariti, s svinčnikom in papirjem, ter se posvetiti tistim panogam, ki so najbolj donosne in zamorejo vzdržati tujo konkurenco.

V zbornici se je že razpravljalo v tem vprašanju, da bi pa o njem poučili tudi posamezne kmetovalce, kar bi naj bila ena izmed glavnih nalog Deželne kmetijske zbornice ter Okrajnih kmečkih zbornic, pa ni bilo ničesar storjenega. Vključ ponovnim predlogom v tem smislu nisem take dejavnosti mogoč opaziti pri teh ustanovah. Ven-

dar sem opazil, da gospodarji sami sprevidajo potrebo časa in se nanje pripravljajo. Pošiljajo svoje sinove in hčere v slovenske gospodarske in gospodinjske šole, ki jih sami sicer s težavo, a še vedno dostojno vzdržujemo. Pomanjkanje in podražitev delovne sile sta napotila številne kmetovalce k poljskim kulturam, ki bolj odgovarjajo sedanjim razmeram, obenem pa se pojavlja tudi pri srednjih kmetih vedno več gospodarskih strojev. To je vsekakor koristno in bo treba v tej smeri napore še povečati. Mnogi so pri teh strojnih investicijah mogli poseči v zeleno hranilnico — v gozdove — vendar ta hranilnica ni neizčrpna.

2. Kaj smatrate v preteklem letu za pridobitev v korist kmečkih ljudi?

V glavnem sem Vam že odgovoril, kar se pa konkretnih izboljšav tiče, se mi pa zdi pridobitev dodatnih starostnih rent za samostojne poklice, med katere spadajo tudi kmečke družine, ki je bil sprejet v zveznem parlamentu. Predvideva sicer skromne, a stalne mesečne dogodke gospodarjem in gospodinjav, ki so na preužitku. Ta zakon je odpravil mnogo nevednosti in socialnih trdot, obenem pa zagotovil vsaj sorazmerno miren življenjski večer gospodarjem in gospodinjav. Velika socialna pridobitev so tudi otroške doklade kmetovalcem.

3. V čem ležijo po Vašem mnenju vzroki, da kmet z dohodki iz kmetijske proizvodnje ne more kriti izdatkov, ki jih posestvo in gospodarstvo od njega zahtevata?

Kmetijski pridelki so dobrine, ki jih vsakdo potrebuje, so torej neobhodno potrebne. V času vojne so uvedli prisilne cene življenjskih potrebščin, da preprečijo špekulacijo in pomanjkanje. Zalostna resnica je, da kmetijstvo še danes živi pod pezo te dediščine. Cene določa v resnici večina potrošnikov, to se pravi večina prebivalstva, ki upravlja svojo voljo preko političnih strank. Ne določa jih torej kmet na osnovi proizvodnih stroškov, temveč njegovi odjemalci, ki razpolagajo z oblastjo. Zato imamo politično določene cene, ki ponekod ne krijejo proizvodnih stroškov, drugod pa ne nudijo kmetu tistega zaslužka od dela, kot ga dobivajo drugi stanovi iz svoje gospodarske dejavnosti. Zakon o kmetijstvu naj bi te krivice popravil, toda kot sem že rekel, je bil odložen. Cene kmetijskih pridelkov so ostale pri starem, dočim se ostale cene vedno bolj dvigajo.

4. Na kakšen način bi bilo mogoče spraviti kmečkega človeka do socialnega položaja, ki bi bil vsaj približno enak temu drugih poklicev? Katera so po Vašem mnenju neposredna vprašanja kmetijstva, s katerimi se bodo morali kmetijski, deželni in državni organi baviti?

Odgovor na to vprašanje ni lahek. Rekel bi le, da si bomo tudi odslej morali predvsem sami pomagati in sicer s strokovnim izobraževanjem ter z združnim sodelovanjem; državni organi pa imajo dolžnost, da čimprej spravijo pod streho splošni zakon o kmetijstvu. Naloga države je, da odpravi stare krivice ter omogoči kmetijstvu zdrav razvoj. Tega ni moč doseči s subvencijami posameznikom, ki jih dele večini na temelju takih ali drugačnih simpatij, ampak je treba kmetijstvu zagotoviti sorazmeren delež, ki mu po njegovem pomenu in doprinosu pripada na celotnem narodnem dohodku. Čas mi ne dopušča, da bi tukaj obravnaval podrobnosti, upam pa, da se bomo mogli tekom leta še večkrat pogovoriti o konkretnih skrbih, ki težijo gospodarje in gospodinje. Želim vsem v Podjuni, Rožu in Zilji prav uspešno, srečno in zdravo leto 1958.

KULTURNI OBZORNIK

Večer izbranega užitka - za izbrance

V torek, dne 7. januarja, na dan po prazniku Treh kraljev so obiskali Celovec solisti baleta Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani.

Od klasičnih baletov po Gounodovih in Chopinovih tekstih preko pantomimskega plesa pa do slovenskih motivov Dvoraka, Lhotke in Gotovca je šel mavrični lok ljubljanskih gostov. Nastopile so tri plesalke in trije plesalci posamično, v parih ali pa v zboru, ob spremljavi dirigenta Švare.

Že prva skupina plesov iz Chopinovih „Sylphides“ (Mazurka, Prelude in Pas de deux) je pokazal, da imamo pred seboj tehnično kristalno izbrušene plesalce, med katerimi ima vsak, kljub svoji mladosti, že svojo določeno umetniško individualnost. Temu klasičnemu baletu romantike, ki spada med morda najčistejše bele balette, je določil koreografijo mojster Michel Fokine. Koreografinja Majna Sevnikova se je v bistvu držala njegove temeljne misli, ki se je porodila notranje iz sorodnosti Chopina in Fokina, Poljaka in Rusa, ki sta našla drugo domovino v Parizu. Toda že po izrekih iz „Sylphides“, ki smo jih videli v Celovcu, pa je bilo kazno, da je znala Sevnikova tej ustvaritvi vtisniti pečat lastne umetniške svojskosti. Plesala sta Majna Sevnikova in Gorazd Vošnjak. Sevnikova je simpatična, temperamentna a tudi tenkočutna plesalka. Do podrobnosti izdelana tehnika se prepleta s prefinjeno čustvenostjo v enotnem, globok vtis. Gorazd Vošnjak je brez dvoma polnokrven plesalec izredne občutljivosti ter harmonije. Njegovi plesni gibi so sestavni deli velike celote. Ne le „roke in noge“ ampak vse

telo je kot napeta struna temu plesalcu enovit instrument izražanja.

V can-canu iz Boutique fantastique pa se nam je Sevnikova pokazala v novi luči, kot plesalka in koreografinja z iskrenim smislom za parodijo. V tej pantomimskem plesu po Rossinijevih motivih, ki jih je instrumentaliral in strnil Ottorino Respighi, je v vedri posmehljivi zažvela pred nami brezskrbna „belle époque“ naših očetov, ki se nikdar ne povrne več. A spomin je prav tako lep. Stane Polik se je izkazal kot izrazito nadarjenega humoristično karakternega plesalca. Par Sevnikova — Polik sta s svojim živahnim tempom in precizno, lahkotno izvedbo osvojila publiko tako, da sta morala ples ponoviti.

Trije plesi iz Gounodovega „Fausta“ so pokazali, da vseh šest umetnikov z lahkoto tudi vse finese klasičnega baleta, obenem pa obdarjeni z izrednim temperamentom, ki ga pa disciplinira stroga šola.

Čajkovski na nobenem klasičnem baletnem programu ne sme manjkati. Videli smo Pas de deux črne laboda iz „Labodjega jezera“. Tatjana Remškarjeva je težavno partijo, polno tehničnih bravur, podala s tako suvereno močjo in notranjo polnostjo, da je človek pozabil na zakone težnosti, ki za to res veliko umetnico menda ne veljajo več. Bil je to trenutek velikih „ballets russes“ in Remškarjeva brez dvoma spada v maloštevilni in zelo ekskluzivni klub mednarodnih vrhunskih plesalk. Umetnica v polni zrelosti in Ljubljana je lahko srečna, da jo ima...

V Verdijevi „Danse espagnole“ je Breda Severjeva očarala občinstvo. Ne le v živahnim brezhibnim podajanjem, ampak tudi s svojimi oblikami. Toda mnogo več plesnega znanja in prav vražji tempo je pa nam pokazala v plesu „vražje krčmarice“ iz

Lhotkovega „Vraga na vasi“. Metod Jeras je podal kmetov ples na blesteč način in dokazal, da obvlada klasični in folklorni ples, vendar nas je v slednjem notranje bolj prepričal. Pravcat biser je bila Dvorčakova polka v izvedbi Remškarjeve in Polika. Na koncu je vseh šest plesalcev stopilo v kolo iz Gotovceve opere „Šerš z onega sveta“. Poskočni ritmi narodnih motivov, svežost, znanje in zanos so se združili v enovito apoteozo, ki je ne bomo zlahka pozabili.

Že dolgo ni bilo v celovškem gledališču slišati tako bučnega ploska — iz napel prazne dvorane. Ta publika je prišla v gledališče brez posebne reklame, zgolj iz ljubezni do umetnosti kljub na široko raz-

Koroški slikarji razstavljajo v Ljubljani

Minulo soboto je bila v Moderni galeriji v Ljubljani slovesno odprta kolektivna razstava koroških umetnikov, članov „Koroškega umetniškega društva“ v Celovcu. Skupno razstavlja 13 slikarjev različnih umetnostnih struj okrog 100 slik. Je to doslej po obsegu največja reprezentativna razstava sodobnega koroškega umetniškega ustvarjanja, s katerim so prireditelji hoteli seznaniti slovensko javnost.

Iz prvih glasov slovenskega tiska je razvideti, da je razstava naletela na zelo prijateljski sprejem kritikov. Zastopniki celovških dnevnikov, ki so bili

preden gonji proti vsemu, kar je slovenskega, pa četudi je balet sam po sebi gotovo najbolj mednarodna med vsemi umetnostmi. In morda je bilo najlepše tako. Bilo je izbrano občinstvo, povečini nemški meščani, kultivirani ljudje in poznavalci baleta, ki je pesem uglašene, lepega gebar. Njihovo navdušenje za slovenske umetnike se je v večkrat spremenilo v spontano cepetanje z nogami. Ta iz srca prihajajoča pohvala je tako za umetnika, pa tudi za vse tiste razsodne ljudi, ki se trudijo za kulturno izmenjavo, za spoznavanje in boljše razumevanje med obema narodoma sosedoma, več vredna kot pa morda polna dvorana konvencionalnih obiskovalcev.

a. l.

povabljeni na otvoritev, pa v svojih listih soglasno poročajo o velikem in „odkritosrčnem“ odobravanju, ki ga je razstava v svojih prvih dneh dosegla pri občinstvu, ki se očividno zelo dobro spozna na umetnost ter je v velikem številu obiskalo razstavo.

Že na otvoritvi je bilo opaziti veliko število obiskovalcev, med katerimi so bili vodilni predstavniki javnega življenja v Sloveniji s predsednikom sveta za kulturo in prosveto Kocjančičem na čelu. S koroške strani so bili pa navzoči nekateri razstavljalci umetniki (Mahringer, Bauer in Wucherer), dočim je bil najvišji zastopnik koroškega javnega življenja podžupan Beljaka ing. Resch, a tudi celovško „Umetniško društvo“ je uradno zastopal njegov podpredsednik dipl. ing. Nitsch.

Tvoje iskreno prijateljstvo

„Povej mi, s kom hodiš in povem ti, kdo si!“ To je načelo, ki je vredno zlata in veljavno, dokler bo zemlja nosila človeštvo. Če je danes veliko deklet in fantov iz dobrih družin slabih in morda celo nasprotnih po mišljenju lastnim staršem, je to pripisovati zlasti slabim prijateljem in prijateljicam. Prave prijatelje moramo šele iskati in so redki vredni tega imena. Že sv. pismo pravi: „Blagor človeku, ki je našel prijatelja, zakaj z njim je našel zaklad!“

Prijatelje in prijateljice srečujete v šoli, pri delu in jih izbirate po pameti med onimi, ki so z vami istega duha in mišljenja. Nalezljivo bolne izoliramo, da se zdravi ne nalezijo njihovih bolezni. Dejstvo je, da se ob bolnem zdravju okuži, ne bolan ozdravi. Isto je pri prijateljstvu. Slabo prijateljstvo je kakor plesen, ki polagoma prepoji duševnost prijatelja ali prijateljice s svojim mišljenjem in čustvovanjem, pa tudi napolni z istim hotenjem, stremljenjem za istim ciljem. Iz tega nujno sledi, da moramo biti pri izbiri prijateljev in prijateljic skrajno previdni.

Varuj se slabe tovarišije! Ne šarite tja- vendan z besedami: „Ta je tudi moja prijateljica!“ In zlasti ne iščite zaupanja in prijateljstva pri dekletih in fantih, ki tega niso vredni. Trdijo, da se nauči z volkovi tuliti, kdor z njimi hodi in da kdor okrog mlinarja hodi, kmalu bel postane. Ne hodi torej med volkove, pa tudi ne premlevaj v nespametni družbi raznih neslanosti, če ne- češ okužiti svojega srca.

Ogibajte se najprej preveč klepetavih deklet, ki nikoli nič ne mislijo, kaj govorijo. Polna usta, prazna glava.

Bežite pred brezvernimi dekleti in fanti. Pred onimi, ki se imenujejo „progresivni“, ker kljub svoji omejenosti najdejo vedno veliko zabavljanja čez vse, kar je verskega, ker jim to dejstvo vedno izprašuje vest.

Bojte se posvetnih, ki plavajo v toku prevelikega izživljanja in zabav, temveč si poišče zaklad pravega prijateljstva med vernimi, poštenimi in skromnimi dekleti in fanti, ki ljubijo svoje starše in vršijo vestno svoje dolžnosti, ki jemljejo resno svoje življenje in svoj poklic, ki ne hodijo morda v šolo, ker pač morajo in nimajo kaj drugega delati.

Do svoje(ga) prijateljice (prijatelja) bodi iskren(a). Ne, ker imaš od nje(ga) morda korist, marveč ker jo (ga) resnično ljubiš, ji (mu) želiš vse dobro, ji (mu) pomagaš, kjer le moreš, svetuješ v duomih, svariš pred nevarnostmi. Kar je njej (njemu) v veselje, bo veselilo tudi tebe, kar žalosti njo (njega), bo tudi tebe. Ni zavisti med vama, nič podtikanj, krivičnih sodb, ljubosumnosti. Ni skrivanja in tajnosti, razen stvari, ki jih človek razkrije samo pred spovednikom.

Pravo iskreno prijateljstvo bogati, se v ljubezni razdaja, krepi, pomaga, opozarja, tolaži. Ko boš našla (našel) osebo, s katero boš mogla (mogel) biti v takem razmerju, zahvali Boga za to. Našla (našel) si neprecenljiv zaklad.

Farna mladina v Dobrli vesi je nastopila

V nedeljo, dne 5. januarja nas je povabila Farna mladina, da vidimo, kaj se je v zadnjem času naučila. Tokrat je pripravila pravilno igro: „Triglavska roža“. V štirih dejanjih je stopilo kar lepo število mladih igralcev na oder in priznati je treba, da so se zelo potrudili, posebno če upoštevamo, da jih je veliko šele prvič nastopilo. Pogumno so se postavili mladi igralci v različnih, marljivo pripravljenih oblekah, kakor to zahteva pravilna igra. Tudi nova

električna razsvetljava v raznih barvah je pripomogla k lepemu podajanju prizorov, iz narave ter podzemlja. Posebno ko so prišle žalik žene in ubrano zapele in simbolično pokazale pesem: „Le enkrat bi videl...“

Da med odnori ni bilo mučnega čakanja, so nam dekleta zapele več lepih narodnih pesmi. Zadovoljni so se gledalci vračali domov in že od več strani smo slišali željo, da bi igro še enkrat ponovili, kar pa bomo še pravočasno sporočili.

KATOLIŠKA PROSVETA V CELOVCU vabi na KULTURNI VEČER

v četrtek, dne 23. januarja ob osmi zvečer v Kolpingovem domu. — Bavne slike iz Svete dežele, predvsem iz Betlehema in Nazareta, krajev Jezusovega rojstva in Jezusove mladosti; bo kazal g. Vinko Zaletel.

V slovo od božične dobe bomo ob božičnih slikah poslušali naše najlepše božične pesmi.

Vsi prisrčno vabljeni

Nevaren lov na krokodile

Lov na krokodile je nevarno delo in zahteva veliko hrabrost. Ogabni kuščar zdrabi z jeklenimi čeljustmi močnega moza, z udarcem repa pa pobije bika. Zato je lov na krokodile donosen. Lovec, ki pol leta lovi v ustjih rek severne Avstralije, prinese vsaj za tri tisoč funtov trebušnih kož, ki jih tovarne usnjene galanterije po vsem svetu dobro plačajo.

Lovec na krokodile ima v svojem spremstvu navadno tri domačine, eden je njegov pomočnik, dva pa veslata. Vsi štirje napeto opazujejo iz čolna gladino in vodno rastlinje ob obali. Od krokodila, ki preži v vodi, ne vidiš več kot hudobne oči in kosček lobanje. Čim opazijo ta majhna znamenja, mora zavladati tišina. Krokodil je zelo previden, pri tem pa nadvse prebrisan. Morda misli, da ga ljudje v čolnu niso opazili in čaka, da pridejo bliže. Tedaj bi se zakadil v čoln in ga prevrgel, ljudi pa bi raztrgali ostali krokodili, ki jih je v ustjih vedno dovolj. Toda domačini so s svojim izredno razvitim nagonom opazili zahrbtnega kuščarja in lovec dvigne puško. Ne strelja še. Razdalja mora biti čim krajša, ker če ne zadene tistih šest kvadratnih centimetrov za očesom, ne bo zver dobil. Strel mora zadeti v možgane. Zdaj se je čoln približal na pet metrov. V trenutku, ko puška počí, mora pomočnik ujeti z lasom glavo ali rep omamljenega plena in ga hitro privezati za čoln. Veslača takoj potopita vesla in spravita čoln k bregu. Če strel ni bil smrtonosen, mora biti lovec pripravljen za drugi strel. Če se mogočna zver zave, udari z repom s tako silo po čolnu, da ga razbije. Takih primerov je vsako leto nekoliko, usoda posadke pa je navadno zapečaten.

Krokodile ne love samo v vodi, zelo pogosto se sili sončijo na obali. Celo dva in več kilometrov daleč od reke jih zalotijo, kadar love mlade želve.

Takrat lahko postanejo nevarni, ker tečejo hitro kakor psi in napadajo besno vsako bitje, ki se jim zoperstavi. Če ne splezaš na prvo drevo, je po tebi, seveda če nisi dober strelec. Nekateri lovci se specializirajo za nočni lov. Snop svetlobe iz reflektorja fiksira zver tako na vodi kakor na suhem. Njene oči se svetijo ko diamanti in tako vsaj več, kam je treba meriti. Ranjen krokodil je nevaren in se z vso silo maščuje. V takem primeru takoj napade čoln ali lovca na suhem, lovec pa se mora boriti za življenje.

Avstralski krokodil je izredno napadalen. Loti se ne le človeka, marveč tudi goveda in konjev, ki prihajajo na pojilo. Nekemu farmerju je v kratkem času zmanjkalo štirinajst konj. Tatje niso prišli v pošte, ker je ograja bila nepoškodovana, skozi pašnike pa je bil speljan ozek, toda globok kanal. V

Komplicirana večerja

Dva angleška poslanca sta bila povabljena na večerjo k Trumanu. Nekoliko sta se bala, kako bosta jedla, kajti državni predsedniki si privoščijo najrazličnejše delikatese, ki jih je treba jesti na poseben način. Končno sta bila soglasna, da bosta pri vsaki jedi nekaj časa počakala, da vidita, kako je Truman, potem bosta pa sama prav tako ravnala.

Res. Slo je vse lepo in prav, dokler niso postregli s črno kavo. Truman je svojo sko-

Naše prireditve

Farna mladina iz St. Jakoba v Rožu vabi v nedeljo, 19. januarja ob pol treh popoldne in ob sedmih zvečer na igro:

„CVRČEK ZA PEČJO“
božična igra v treh dejanjih.

Igra je gotovo ena najlepših, kar jih imamo, prirejena je po povesti svetovnoznane- ga pisatelja Charla Dickensa in je dobila oznako: „Božična pesem v prozi“. Tako prisrčna je, idilična, preprosta in bogata kot Božič. Pokaže nam dobroto in trdosrčnost, ponižnost in napuh, ki vodi v ponižanje. Kadar cvrče poje, oznanja srečo, kadar pa molči, tedaj nekaj ni prav, nekaj moti mir in družinsko idilo. Kaj ni prav, bomo videli v igri.

Vsem gledalcem hočemo pripraviti lepo božično doživetje, zato igre ne zamudite!

kanalu so živino napajali, krokodili pa so čakali na dnu kanala. Marmar je sam videl, kako je krokodil skočil na konja kakor razbesneli tiger, ga z gobcem zagrabil za glavo in potegnil v vodo. Kmalu so samo mehurji in kri pokazali mesto, kjer se je rop izvršil, na dnu kanala pa so številni krokodili kosali težko žival.

Drugi farmer pripoveduje, da je nekoč stal v plitvini in nadziral ovce na pojilu. Tedaj ga je dva metra dolg krokodil zagrabil za koleno in mu ga zdrobil. Obenem je vlekel moza v globino. Sreča je bila v tem, da je takoj potisnil prsta v očne dupline napadalca, nakar ga je le-ta spustil in zginil v kanalu. Farmerja so potegnili nezvestnega za breg. Avstralski domačini se tako rešujejo v podobnih stiskah.

Krokodile love tudi na močan jeklen trnek trojček, kakršnen se rabi za lov morskih volkov. Vaba je kos mesa. Prav tako uspešen je lov z zanko, pred katero privežejo za vabo meso. Ko porine krokodil gobec v zanko, potegnejo in zver je ujeta. Z ostro sekirjo ji razbijejo glavo na mestu, kjer so možgani.

Za lov živih krokodilov za živalske vrtove uporabljajo zaboje, opremljene z vabo. Če krokodil pade v zaboj, ne more ven in potuje še isti dan v zbirne baze za izvoz.

Nedavno je neki lovec privezal ujetega krokodila za teček panj. Ko se je čez dve uri vrnil, ni bilo panja nikjer in tudi krokodila ne. Nekaj dni pozneje so mornarji opazili sto kilometrov od obale v morju plavajoč panj, ki je ob mirnem morju poskakoval. Pogledali so in ujeli krokodila, ki je še vedno bil privezan nanj.

Avstralski domačini so veliko bolj spretni kot lovci na krokodile kot belci. Zanimivo je, da se te zveri bojijo rjavih domačinov, medtem ko se belih ljudi ne ustrašijo. Morda zaradi tega, ker se domačini borijo proti tem zahrbanim zverem že od davnine.

delico črne kave dvignil s krožnika, ki je stal pod njo, in kavo zvrnil vanj. Poslanca sta se spogledala, kajti nikdar še nista videla, da bi kdo na ta način pil črno kavo, a kaj sta hotela: naredila sta prav tako. Potem je Truman z žličko zajel nekajkrat puding in ga zvrnil na krožnik s kavo. Poslanca sta storila isto. Potem je Truman zajel nekajkrat sladkor in ga prav tako dal v kavo. Poslanca isto. Končno je Truman prijel mali krožnik s kavo, pudingom in sladkorjem in ga položil na tla svojemu mačku...

to opozorimo.

Na kaj pazimo, če moramo med ljudmi kihiniti ali zakašljati?

Če moramo med ljudmi kihiniti ali zakašljati, pazimo: da ne kihujemo ali zakašljamo preglasno; da se med kihanjem ali kašljanjem obrnemo od ljudi proč; da držimo robcem pred usti.

Kdaj moramo kihanje in kašljanje zadrževati?

Kihanje in kašljanje moramo zadrževati: ob svečanih trenutkih, ob govorih, nastopih in prireditvah, kjer bi druge motili s kihanjem in kašljanjem.

Torej vsega, kar bi moglo brez potrebe povzročati pozornost ali koga motiti v delu, ali vzbujati stud, ali zakriviti celo bolezen.

Na kaj pazimo, če moramo pljuniti vpricho ljudi?

Če moramo pljuniti vpricho ljudi, pljunemo v bližnji pljuvalnik, in če tega ni, v robcem.

Na tla ne pljujemo; izvzemši na prostem, in tudi ne skozi okno.

Lepo vedenje

V občevarju z ljudmi ne bodimo nadležni!

Česa se moramo v družbi vselej varovati? V družbi se moramo vselej varovati tega, kar bi utegnilo komu povzročiti kako neugodnost.

Pokazati, da je njegovo vedenje odurno, snemo le takrat, ko je treba odvrniti kako zlo, ali kadar je primerno, da ga poučimo.

Na kaj pazimo, če moramo zasehati? Če moramo zasehati, si usta zakrijemo z roko.

Na kaj mora paziti, komur se je treba usekniti?

Komur se je treba usekniti, naj pazi: da se ne usekuje preglasno; da z robcem ne maha; da po useknjenju v robcem ne gleda in ga tudi ne poravnava, temveč naglo spravi v žep. Robec mora biti cel in snažen.

Kaj storimo, če pade komu robcem na tla?

Če pade komu robcem na tla, pustimo, da ga lastnik sam pobere; in če je treba, ga na

Težko je pričakovala naša mladina prvi sneg.

Krščanska kulturna
zveza vabi na

KULTURNI DAN V NARODNEM DOMU
V DOBRLI VESI dne 2. februarja 1958 ob 3. pop.

Na sporedu je petje in prizori sednjih prosvetnih društev, govornika bosta ravnatelj dr. Tischler in zbornični svet, župan Kumer. Podjunčani, pridite vsi! Vstop prost!

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

Samo ENO LETO življenja še...

Lucila McFarland Fray je štela triintri-deset let, ko se je rodil njen deseti otrok Stephen. Ko je ležala na porodniški kliniki, je opazila majhno oteklino na desni dojki, toda zdravniku tega ni omenila. „Samo kožno vnetje,” je rekla možu Ivanu. „Prešlo bo, ko bom spet doma.”

Dom je bila trosobna najeta hišica, ki je ležala ob robu mesteca Ottumwa v državi Iowa. Pet dni kasneje je bila spet tam in prevzela skrb za dojenčka, za ostalih devet otrok in moža, ki je bil zaradi sklepnega revmatizma malone hrom.

Deset mesecev po Stephenovem rojstvu se je oteklina na grudih tako povečala, da je gospa Fray šla k zdravniku. Diagnoza: rak. Zarišče je bilo videti omejeno in, ko so ji desno dojko odstranili, se je gospa Fray vrnila domov trdno prepričana, da se ji ni ničesar več bati.

V teku naslednjega leta je Frayevi družini borba za vsakdanji kruh postala vedno težavnejša. Ivan je bil zaradi sklepnega revmatizma večkrat po cele tedne priklenjen na posteljo. In pomladi je morala biti Lucila ponovno operirana. Izkazalo se je, da se je bolezen razširila še na druga področja. Ima le še nekaj mesecev življenja, so ji rekli zdravniki — v najboljšem primeru leto dni.

Nihče nikdar ni videl Lucile, da bi tudi samo eno solzo pretočila zaradi same sebe ali da bi svojo usodo prenašala drugače kot z mirnim pogumom. Toda kaj bo z otroki?

„Nekega večera, ko sem kopala Stephen,” je Lucila kasneje pripovedovala, „mi je to vprašanje ves čas rojilo po glavi. Neznosna mi je bila misel, da bi morali otroci v sirotišnico, in tedaj sem se zavedala, kaj mi je storiti. Mar ni na svetu dovolj dobrih ljudi, ki bi bili pripravljeni moje otroke z vso ljubeznijo sprejeti? Morala sem jih le sama najti, preden bi bilo prepozno.”

Ivan Fray, sedaj popoln invalid, je le nerad privolil v načrte svoje žene. V teku naslednjih tednov je Lucila razlagala vsakemu otroku, kaj je sklenila. „Mi vsi dobimo sedaj drugi domek,” je na primer razlagala petletni Lindi, „in jaz ne bom mogla več zate skrbeti; toda našla bom zate drugo mamo, ki te bo imela prav tako rada kot jaz!”

Kmalu se je izvedelo, da išče Lucila zakonke, ki bi se zavzeli za njenih deset razumnih, plavalasih otrok — in ko je še izšlo tozadevno poročilo v krajevnem časopisu, se je oglasilo mnogo zakonskih parov pri Frayevih. Toda Lucila in Ivan nista niti mislila na to, da bi svoje otroke zaupala vsakomur. Lucila je, da bi preizkusila ljudi, sestavila vrsto strogih vprašanj: 1. Boste

skrbeli za to, da ostane otrok v zvezi z ostalimi brati in sestrami? 2. Ima bodoči oče zadostne mesečne prejemke? 3. Ali je vaš zakon srečen? 4. Vam je šolska izobrazba važna?

Zakonci, ki so se zdeli zanesljivi, so smeli izbrane otroke vzeti s seboj, da bi za nekaj dni ostali pri njih na obisku. Ko se je otrok vrnil, ga je vprašala Lucila, kako mu je ugajalo.

„Vem, da to ni bil posebno zanesljiv način poizvedovanja, toda morala sem se le držati tega, kar mi je povedal moj otrok,” je rekla kasneje. „Poleg tega se mi zdi, da imajo otroci naraven občutek za te reči. Warren, moj triletni, mi je rekel: nekoč po takem poizkusnem obisku, da noče ostati pri tej ženi, ker mora „biti vedno tiho”. Niti malo ne sme zavpiti! Ne, mislim, da je imel prav. Mali dečki pač morajo biti včasih tudi malo bolj glasni!”

Prvi, ki je šel od doma, je bil Stephen, mali ljubljenc vse družine. „Nismo mogli verjeti, dokler se nismo morali od njega posloviti, nam je povedala Joan, najstarejša. „Takrat nam je vsem postalo tesno. Toda nobeden ni jokal. Namesto tega smo se zmenili, kako bi našo mamico razvedrili.”

Pod Joaninim vodstvom so otroci sklenili, da bodo odvzeli materi pretežni del domačih opravil. „Vedeli smo, da bi mamica bila rada še čim dalje z nami,” je izjavila enajstletna Paulina. „Mamica je ure in ure risala in slikala z malimi ali šla z nami drugimi na izprehod ali nabirat maline. Mislim, da je imela vedno bolečine, toda nam tega ni pokazala.”

Malega Stephena je vzel za svojega mlad farmarski par, zakonca Betty in Kenneth Handy. Ko ga je Betty sprejela iz rok njegove matere, je bilo njej sami težko. „Imela je vse solzne oči,” je pravila Betty. „Saj pa je bil tudi njen najmlajši.”

Naslednja je bila na vrsti mala Linda: Lucila Fray, ki je bila prej preko leto dni učiteljica, je bila posebno srečna ob krušnem očetu male Linde; Clifford Kezier je profesor kemije na vseučilišču. On in njegova žena Ruth sta že imela prisvojenega sinčka, šestletnega Richarda, in petletna Linda je bila najprimernejša sestra zanj. Linda se je poslovila od doma in kot edini spominek je vzela s seboj lutko, ki je bila doma izdelana iz pregorele žarnice in odslužene solnice.

Alfred in Clara Johnson, posestnika farme, sta vzredila že šest posvojenih otrok, hotela sta pa posvojiti še enega. Ko sta prišla k Frayevim, sta se zelo težko odločila. Vsi otroci so bili tako pristrani — posebno

Paulina, katere srečna, živahna nprav je očarala obiskovalce. Za njo sta se Johnsonova naposled tudi odločila. Toda tudi Paulini je bila odobrena poizkusna doba. Mala je v treh zaporednih tednih obiskala Johnsonove od sobote do ponedeljka na njihovi farmi. Bila je navdušena, ko so ji darovali lisastega telička. Pravila je materi, kako krasno je sedeti v veliki, sončni kuhinji in tam vesti ročno delo. Ko jo je mati končno ljubeznivo vprašala: „Hočeš spet tja in tudi tam ostati?” je Paulina vneto prikimala.

V naslednjem marcu so jo Johnsonovi uradno posvojili.

Prijazna zakonca, ki sta posvojila Joyce, imata tri odrasle otroke in tudi že vnučke. Joyce in novi očka ima posestvo, ki ga tudi sam obdeluje. „Izgubili smo hčerkico, ko je bila v Joycini starosti,” je izjavil. „In sedaj bi spet radi imeli tako malo bitje, ki bi ga mogli imeti radi.”

Ko je prišla zima, še vedno ni bilo novega zavetja za Joano, Virginijo, Carla, Ivana in malega Franka. Toda gospa Fray, ki je sedaj že stalno trpela bolečine, kljub temu ni hotela omiliti svojih pogojev. Bogat farmar in njegova žena, ki sta si želela sina, sta bila odklonjena, ker sta izjavila, da šolska izobrazba ni važna. Drug premožen par, ki se je pripeljal v novem luksuznem avtomobilu, prav tako ni imel sreče. „Hotela sta imeti Warrena,” je poročala gospa

Fray pri družinskem posvetovanju, „toda fant naj bi povsem prelomil s preteklostjo! Celo njegov priimek sta hotela spremeniti! Toda ne bojte se,” je pristavila, „še vsi pridete dobro pod streho!”

Potem je prišel Richard Thomas, premožen gradbenik, s svojo ženo. Želela sta sprejeti Joano. „Tako pristrana deklica je in prav v pravi starosti,” je rekla gospa Thomas.

Za Joano, ki je bila kot najstarejša izmed otrok, že skoro mala osebnost, je pomenila posvojitev najobčutnejšo izpremembo. Po letih revščine in pomanjkanja prestavljena v dobro, bogato okolico, se je razvila do danes v samozavestno mlado deklico. Čeprav je ob materini bolezni zamudila šolsko leto, je ena najboljših v razredu.

Srečna, da sta tako dobro zadela, sta si sedaj zakonca Thomas nadela nalogo, da poskrbita še za preostale Frayjeve otroke in že po enem tednu so Virginija, Carl in mali Juan našli zavetje pri prijateljih in znanjih zakoncev Thomas.

Nekaj dni kasneje sta posvojila Warrena neki šolski nadzornik in njegova žena, ki je bila tudi učiteljica. Lucila Fray je ostala nema ob vratih, ko so se tudi predzadnji njenih otrok za vedno od nje poslovili.

(Konec na 8. strani)

Wieland Schmid:

SAMOMORILKA

Vse kar vem o Londonu, izvira do 10 odstotkov iz zemljepisnega pouka v šoli, ostalih 90 odstotkov mojega znanja o britanski prestolnici sem si pa pridobil s prebiranjem detektivskih romanov. Iz slednjih sem zvedel, da je poleg Towerja (trdnjavske ječe, op. ured.) najvažnejša zgradba v Londonu palača iz rdeče opeke, ki nosi ime Scotland Yard. Po dvodnevnem bivanju v tem mestu pa sem ugotovil še, da ima London nenavadno veliko število mostov, ki povečini vodijo preko reke Temze in imajo ponavadi ime kakega junaka.

Ko sem v večeru drugega dne trudo na koračih preko enega izmed teh mostov — menda je bil most sv. Jakoba, — sem nenadoma v motni, leno valeči se megli opazil zabrisane obrise postave, ki se je nagibala preko mostne ograje. Zadržal sem korak, da si postavim podrobnejše ogledam. Videl sem, da je mlada ženska, ki je pravkar eno nogo zavihnila preko ograje. V tem trenutku je šinila skozi mojo glavo misel: „Samomorilka!”

Z nekaj hitrimi skoki sem bil pri njej, prijel sem jo z obema rokama za ramena in jo potegnili nazaj. „Ne počenjajte neumnost!” sem ji zaklical, po angleško seveda.

ugotavljanju, dvomu ali vznemirjenosti ni bilo niti govora.

Kakšne šale, karikature in porogljive popevke, ki bi jih v Evropi, posebno v Franciji sprožila zamisel, izstreliti kroglo na luno, bi se v Ameriki avtorju hudo maščevale in vsi „life preservers” tega sveta ga ne bi mogli zaščititi proti splošnemu ogorčenju. So stvari, katerim se v Novem svetu ne kaže smeјati. Zato je Impey Barbicane postal od tistega dne dalje eden največjih državljani Združenih držav, nekaj takega, kakor „Washington znani” in majhen dogodek nam med drugim priča, kako daleč je šel narod v svoji vdanosti in takojšnji pokorščini temu možu.

Nekaj dni po tisti znameniti seji „Topniškega kluba” je raynatelj neke angleške igralske skupine objavil v baltimorskem gledališču predstavo „Much ado about nothing”. Mestno prebivalstvo je videlo v tem naslovu žaljivo namigavanje na Barbicanov načrt in je vdrlo v dvorano, razbilo sedeže in prisililo nesrečnega ravnatelja, da je naslov spremenil. Duhoviti mož se je javnemu mnenju uklonil in nadomestil nerodno komedijo z „As you like it” in je imel več tednov vse predstave razprodane.

6) Žepno orožje iz upogljive kitove kosti in kovinske kroglo.

7) „Mnogo hrupa za nič” naslov neke Shakespeareove komedije.

8) „Kar hočete” naslov drugega Shakespeareovega dela.

Prijel sem jo okrog pasu ter jo obzirno povel na sredino mostu. „Vendar ne boste vrgla vstran tako mladega življenja zaradi tiste malenkosti, saj je vendar malenkost, kaj ne? Ponavadi nas vprav ničevosti zavedejo k takim korakom! Pomislite na jutrišnji dan, ko bo sonce znova sijalo, ko boste ves svet gledala z drugačnimi očmi. Sem sicer tujec tukaj, toda ako vam morem kako pomagati...”

Mlada ženska me je pogledala, zdelo se mi je z velikim upanjem v očeh. Za dobro sekundo se je naslonila name, nato pa je odmaknila obraz ter šla z roko preko oči. „Nihče mi ne more pomagati”, je dejala, „sicer pa itak noben človek ne pomaga drugemu. Posebno pa ne, ako je s tem zvezana kaka žrtev zanj.”

„Ali menite s tem denar?” sem tiho povprašal. Bilo mi je neprijetno, v tem trenutku načenjati to zadevo.

Povesila je obraz. „Nimam nikogar,” je spregovorila. „Moja gospodinja me je vrgla na cesto. Ne ostane mi drugega kot cesta, ali pa...”

Z roko je pokazala na Temzo, ki je z rahlim šumom tekla pod mostom.

„Če ni kaj drugega,” sem dejal, „jaz sem sicer tujec in nimam mnogo denarja pri sebi, vendar vzemite teh 5 funtov! Za prvo silo bo že. Za ta denar dobite sobo in tudi kaj toplega za pod zob in jutri boste že kaj pametnega našla, kajnel!”

Hvaležno mi je pogledala v oči in prikimala. Prevzel od spoznanja, da je v tem velikem, temnem mestu toliko bede, sem ji ganjen stisnil bankovec v roko. Vzravala se je in mi z roko pogladila moje lase. Nato se je izvila iz moje roke ter s počasnimi koraki odšla v gosto meglo. Zatopljen v misli sem se potem odpravil proti svojemu hotelu. To srečanje me je globoko pretreslo.

Dva dni kasneje, bilo je okrog 9. ure zvečer, sem na svojem kratkem sprehodu pred spancem opazil, da sem se nevede približal mostu sv. Jakoba. Brez obotavljanja sem svoje korake nameril proti njemu. Ko sem pravkar hotel stopiti na most, sem v medlem siju cestne svetilke opazil vitko postav, ki se je nagibala preko ograje in je pravkar zavihnila eno nogo preko nje. V istem trenutku je šel mimo mene krepak mož, ki sem ga po njegovi visoki čeladi spoznal, da je „Bobby”, kot imenujejo Londončani svoje policijske stražnike. Razburjen sem ga prijel za roko ter mu pokazal z drugo roko postavo v megli.

Policaј jo je ošinil s kratkim pogledom, nato pa je pomežiknil in dejal: „Bodite brez skrbi, to je samomorilka Jenny”, ki počenja isto reč vsak večer. Pri tem še kar dobro zasluži, včasih spravi celih 100 funtov na teden skupaj, predvsem v turistični sezoni. Veste, v Londonu je preveč poznan. Toda tujci ji skoraj vedno nasedejo.”

JULES VERNE:

9

Potovanje na Luna *)

Proti dvem se je razburjenje le poleglo. Predsedniku Barbicanu se je posrečilo priti domov, bil pa je ves zbit, zdelan in izčrpan. Takemu navdušenju sam Herkul ne bi bil kos. Množica je polagoma izpraznila trge in ulice. Štiri železniške proge iz Ohia, Susquehanna, Philadelphie in Washingtona, ki se stekajo v Baltimore, so pestro množico spet razpršile na vse štiri strani Združenih držav in mesto si je za silo odahnilo.

Sicer pa bi se motil, kdor bi mislil, da je bilo tistega znamenitega večera samo mesto Baltimore tako vzburkano. Vsa velika mesta Zveze: New York, Boston, Albany, Washington, Richmond, Crescent City, Charleston, La Mobile, od Texasa do Massachusettsa, od Michigan pa do Floride je zajelo to mrzlično razburjenje. Kajti tri-deset tisoč dopisujočih članov „Topniškega kluba” je prebralo predsednikovo pismo in zato so vsi z enako nestrpnostjo čakali na znamenito poročilo 5. oktobra. In tisti večer so brzojavne žice prenašale sprti vsako predsednikovo besedo po vseh državah Zveze s hitrostjo 248.449 milj na sekundo. Lahko torej z gotovostjo trdimo, da so Združene države Amerike (ki so desetkrat večje kakor Francija) v istem hipu zakri-

Pri nas na Koroškem

(Nadaljevanje s 4. strani)

REBERCA

Rebrška cerkev je v preteklem letu doživela pravcati „potres“, ki je trajal od začetka in skoraj do adventa. Bili so na delu žitarski Kavelarjevi zidarji, ki so znotraj spodaj ob stenah okružili ves omet, bili so na delu žitarski tesarji, ki so razkrili vse strehe (stolp, cerkev, krstnico) in jih seve tudi obili z deskami, da so Mayerbrugerjevi krovci naložili nanje kamenite plošče naravnega škrljeveca v površini 820 kvadratnih metrov.

Znotraj pa je poleg zidarjev in električnih inštalaterjev imel največ dela akademski konservator dr. Treven, ki je odkril izredno zanimive in dobro ohranjene srednjeveške freske trojnega obdobja. Te freske, ki jih je dr. Treven osvežil s prof. Pokorny, so po mnenju strokovnjakov visoke vrednosti. Daleč naokrog ni tako pestro pi-

cej prispevala KELAG, vendar pa je še prišlo na posameznika okoli 27.300 šilingov. Svečanosti se je udeležil poleg drugih vidnih zastopnikov koroškega javnega življenja tudi deželni glavar Ferdinand Wedenig.

KAPLA OB DRAVI

Dne 24. novembra je bila v Kapli ob Dravi blagoslovitev novega zvona, katerega smo posvetili padlim vojakom prve in druge svetovne vojne. Zvon tehta okoli 300 kg in bo naznanjal smrt vsakemu faranu, ki bo zapustil ta svet in se preselil v večno življenje. Blagoslovitev se je vršila v zelo lepem okviru, veliko faranov posebno mož in fantov, se je zbralo v lepi kapelski cerkvi, da so opravili naloge krstnih botrov.

Na drugo adventno nedeljo pa je nam zapel prvokrat iz lin v spremstvu treh ostalih bratov v lepem ubranem tonu. Tako imamo sedaj štiri lepe zvonove, ki so vsi

Volilni sestanek zaupnikov Narodnega sveta

V ČETRTEK, dne 23. JANUARJA 1958 se vrši ob 10. URI DOPOLDNE v prostorih uredništva „Našega tednika“ v Mohorjevi hiši sestanek občinskih zaupnikov Narodnega sveta. Na sporedu: referat o organizaciji občinskih volitev in razgovor.

sane cerkve, kot je sedaj rebrška.

Cerkveni pozlatar Campidel je še pred adventom vrnil iz delavnice naš glavni oltar s svetniki in tabernakljem. Glavni oltar se v lepoti kar blešči in nič ne moti fresk, česar smo se spočetka bali.

Kot zaključek lanskim prenovitvenim delom je bila slovesnost zadnje adventne nedelje, ko je bila blagoslovitev najmanjšega zvona (edinega), ki je bil prelit na Tirolskem.

V dolgih zimskih večerih vam bo najboljši razvedrilo **RADIO** APARAT od trdke

JOHAN LOMŠEK
Št. Lipš. Tihoja, p. Dobria ves

Blagoslovili so ga mil. g. prošt in dekan dobroljški, ki so imeli lep nagovor v nemščini in slovenščini o pomenu zvona za duhovno življenje v župniji. Istočasno je bila blagoslovljena tudi lepa Marijina zastava, ki jo je po naročilu rebrških sester izdelala č. s. Gabrijela. Slovesnost je povzdignilo tudi prvo obhajilo malega Kovačevega Kellerjevega Didfrieda, ki si je tako želel k obhajilni mizi in mu je bila želja izpolnjena.

Za Božič je reberška cerkev dobila tudi nove jaslice, figure z Dunaja, hlevček pa smo naredili kar sami v domačem slogu.

V preteklem letu je v reberški župniji bilo okoli 13 parov, vendar so se v domači cerkvi in na podružnici poročili le štirje pari, drugi drugod. V naši župniji je število novokrščenih narastlo na 15, umrlo pa je sedem vernikov, od teh v Klančah kar pet.

DJEKŠE

Na Djekšah in okolici je posvetila električna luč.

Po vseh drugih krajih je svetila že zdavnaj električna luč, toda pri nas na Djekšah, v Kneži in v okolici smo svetili še vedno s petrolejkami. Med božičnimi prazniki pa je tudi pri nas zagorela električna luč in sicer pri 113 gorskih kmetih in bajtarjih. Z elektrifikacijskim delom sta pričeli tvrdki KELAG in elektrogradbeno podjetje iz Linza jeseni leta 1956.

Delo na terenu je bilo seveda zelo težavno, ker so kmetije precej raztresene in oddaljene ena od druge. Zaradi tega je bilo treba zgraditi 6 transformatorskih postaj in napeljati 12 km visokonapetostnih daljnovodov ter okoli 37 km voda z nizko napetostjo. Celotni elektrifikacijski projekt je stal 2,4 milijona šilingov. K tej vsoti je pre-

vključeni na električni pogon. Zvonjenje je sedaj tako lepo, da bi človek kar poslušal. Za vse to gre v prvi vrsti zahvala domačemu č. g. župniku Kanaufu, ki so to nalogo v tem kratkem času tako mojstrsko izvršili. Kljub majhnim oviram in težavam, ki so jih imeli, je vse gladko poteklo. Farani se na prošnjo g. župnika niso postavili v kot, ampak so prišli z denarnimi in drugimi pripomočki na pomoč, tako da se je vse lahko izvršilo in da bo dolg tudi kmalu poravnat. Lepa hvala vsem dobrotnikom, komiteju za nabavo zvonov, za njegov trud in vsem tistim, ki so šli od hiše do hiše in pobirali denarna sredstva.

Ni bil zastoj več vaš trud, preč. g. župnik. Res je, sedaj to kakor ste nam ob prošnjah rekli: Lepa je kapelska cerkev, naj bo tudi lepo njeno zvonjenje. Ni še leto od tega, kar ste prišli k nam, a delo vaše je bogato in uspešno. Vsi smo veseli vas in vašega pogramnega delovanja med nami. Bog naj vam bo za vse obilen plačnik!

Faran

Poslano

Gospod urednik, kaj pravite k sledečem?

Po gostilnah in javnih lokalih je v visoki modi pripovedovanje nesramnih „vicov“, ki sramotijo ženske kot take. Pripovedujejo se z neko posebno naslodo in mladina jih posluša z odprtimi ustmi. Stvar zavzema že epidemični značaj. Starši in vzgojitelji se komaj zavedajo, kakšna grdobija prihaja iz ust pijancev in takih nadutežev, ki ropajo mladino ob vsako spoštovanje do lastne matere, sestre in žene. Tako početje bi moralo biti kaznjivo, in z „Witzmacherji“ bi se moralo temeljito pomesti!

Nekaj podobnega je nemški radio. Tu se servira dnevno koš razvpih, do grla presedujočih „šlagerjev“. Vse se sicer zgraja, toda nihče ne ukrene kaj proti temu. Otroci postajajo nori in jim gredo zgolj še najbolj neumni „šlagerji“ po glavi. Nihče ne pobara staršev, vzgojiteljev in ne tistih, ki radijsko članarino plačujejo, če se tudi strinjajo z „Schundschlagerji“. Kdo pa plačuje tiste v študiju, ki tam navijajo kvarljive „šlagerje“ in tako begajo in terorizirajo mladino s spakodranim in do ušes zaljubljenim šundom? Če jih bodo plačevali otroci, bodo morali kaj kmalu „s trebuchom za kruhom“. Tudi sobotna „Tanzmusik auf Bestellung“ spada v koš, ker se vrši takrat, ko bi morala mladina spati, da se odpočije za dolžnosti prihodnjega dne, ki so ji bolj potrebne kot vse sobodne norosti! Ako bo šlo tako naprej, bodo začeli že dojenčki s „šlagerji“ in mesto „združeno Evropo“ bomo obhajali „ponorel črni kontinent“ sredi kulturne Evrope!

Dajte mladini raje več kulture, dobre vzgoje in znanja!

Mojca

KRALJICA LEPOTIL

Med redkimi ženskami, ki jih štejejo za milijonarke, se nahaja tudi poljska židinja Helena Rubinstein. Ogromno bogastvo si je nabrala na račun ženske nečimrnosti, in sicer z lepotili.

To pa se je zgodilo takole: Pred pol stoletjem — danes ima Helena Rubinstein že 75 let — se je odpravila z doma v svet. Šla je iskati srečo v Avstralijo in pozabili nesečno ljubezen z nekim zdravnikom. S seboj je nesla škatlico, v kateri se je skrivalo njeno bodoče bogastvo: bila je napolnjena z mazilom, ki ohrani žensko polt nežno. Recept za mazilo je bil družinska tajnost.

Ko je dekle prišlo v svet, si je s prikupnim vedenjem pridobilo krog prijateljic, katerim je posodila čudovito mažo. Kmalu se je razširil glas o lepotilu brhke židinj, tako da je morala začeti pripravljati po več škatlic na dan. Obrt se je polagoma razširila in kmalu je prodajala v lastni trgovini.

Samo ENO LETO življenja še . . .

(Konec s 7. strani)

Zadnji je bil šestletni Frank. V njegovem primeru se je Lucila spoprijaznila z mislijo, da ga bo dala v zavod. „Zanj ni dosti upanja,“ je rekla. „Brž ko ljudje zvedo, da ga meče božjast, takoj odstopijo. Naj jim še toliko dopovedujem, kako ljubezniv deček je sicer — takega bremena si pač noče nihče naprtiti.“ Teden kasneje je odpeljala dečka v zavod za telesno prizadeto mladino.

V pozni pomladi je občutila Lucila Fray, da se ji bliža konec in obvladalo jo je nevzdržno pozečenje, da bi svoje otroke še enkrat videla. Zdravnik in njen mož sta ji sicer nasprotovala, toda Lucila je vzela prtljago in se odpravila na pot.

V devetih domovih je bila gospa Fray očitno zelo zadovoljna z vsem, kar je videla. „Bala sem se, da bo njen obisk mogoče povzročil razburjenje in zapletljaj,“ je rekla gospa Thomas, „toda opravila je vse na lahek in prijeten način. Vedla se je kot dobra tetka, ki pride na obisk.“

Lucila Fray je umrla 15. junija 1954. Isto poletje sta se preselila zakonca, ki

ni tudi druge kozmetične izdelke. V nekaj letih je imela tovarne lepotic že v raznih delih sveta. Temeljni kamen njenih podjetij je pa še vedno tisto domače mazilo, ki ji danes donša eno tretjino milijarde letnega izkupička.

Ko je na tak način obogatela, se je poročila z georgijskim princem Gourieliem. Prišla je v svet aristokracije in postala zaupnica za lepoticenje vseh bogatih žensk. Njeni lepoticni saloni in njeni izdelki slovijo po vsem svetu in ukazujejo, kako naj bo negovan ženski obraz.

Rubinsteinova kljub visoki starosti še vedno dela po 12 ur dnevno. Vsako leto prepotuje, navadno z letalom, po 150.000 kilometrov, da nadzira svoje tovarne in prodajalne.

Helena Rubinstein je nov dokaz neverjetne živahnosti in podjetnosti ter trgovske darovitosti židovske rase.

sta posvojila Warrena, v Kalifornijo. Pred odhodom sta se z dečkom poslovila pri vseh njegovih bratih in sestricah, tudi pri Franku v zavodu — in ko so odhajali, je vprašal: „Zakaj pa jaz nimam nobene nove mamiče?“

Nihče mu ni odgovoril. „Toda, ko smo bili zopet doma,“ je pripovedoval Warrenov novi atek, „moja žena in jaz pri večerji nisva mogla ničesar jesti. Sedela sva enostavno, pri mizi in nisva izpregovorila besedice, toda mislila sva isto. Potem sem rekel: „Pa je res sramota! Tako čeden fantek!“ Ona je počasi spregovorila: „Božjast nastane zaradi možganske okvare, ne?“ To se vendar lahko vsakemu pripeti. Če bi midva imela lastnega otroka — kdo ve, če bi bil popoln?“

Ko sta se preselila v Kalifornijo, sta vzela Franka s seboj. Tudi njega sta sedaj povsem zakonito posvojila. Njegovi napadi postajajo vedno redkejši in lažji. Zdravniki upajo, da bo popolnoma okreval.

Vsi pravijo, kako je škoda, da Lucile Fray tega ni več doživela.

Vas Narada Buraku

Planinska vas Narada Buraku leži nedaleč od Tokia in kot trdijo japonski znanstveniki, je ta naselbina odrezana od sveta že več kot 1.200 let. Ustno izročilo pravi, da je bila ta vas ustanovljena leta 750, ko je cesar Koken iskal zdravilno vodo za neko posebno bolezen. Njegovi odposlanci so jo našli v planinski dolini s številnimi toplimi vrelci. Ob njih so postavili stražo in tako je nastala vas Narada Buraku.

Tako sicer pravi ustno izročilo, znanstveniki, ki so večkrat prihajali v vas, pa so našli tudi številne dokaze, da je bila ta vas več kot tisoč let izolirana. Hiše gradijo drugače kot na Japonskem. Medtem ko se Japonci hranijo predvsem z rižem, sejejo prebivalci te vasi pšenico, sojo in ječmen. Moški prebivalci te vasi so visoki povprečno 158, ženske pa 147 cm. Zaradi sklepanja zakonskih zvez med sorodniki, čeprav v daljšem časovnem zaporedju, imajo vaščani

značilno dolge lobanje oziroma visoka čela. V primerjavi s povprečnimi Japonci so ne navadno majhni, vendar so z nadzorovanjem sklepanja zakonskih zvez preprečili razne pojave degeneracije.

Nekoč so imeli podedovane telesne in psihične napake, te pa so izginile, ko so s posebno določbo prepovedali sklepanje zakonskih zvez med bolnimi in degeneriranimi dekleti in fanti. Znanstveniki so ugotovili, da v tej vasi stopajo v zakonsko zvezo na temelju bioloških lastnosti neveste in ženin. To se pravi, da je ljubezen v vasi prepovedana. Če starši opazijo, da se je njihova hči zagledala v kakega fanta, jo takoj izolirajo, da bi ga „pozabila“. V tej vasi govorijo prebivalci tudi povsem drugo narečje. Pravijo tudi, da niso kaj vneti za učenje in njihova vaška šola ima samo tri razrede.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PONEDELJEK, 20. 1.: 14.00 Poročila, objave, pregled sporeda. 14.15 Za ženo in družino. 18.40 Klarinet in trompeta. — TOREK, 21. 1.: 14.00 Poročila, objave. 14.10 Zdravniški vedež. 14.20 Gospodarska šola za vsakogar (II.). — SREDA, 22. 1.: 14.00 Poročila, objave. 14.10 Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 23. 1.: 14.00 Poročila, objave. 14.10 80-letnica rojstva O. Zupančiča. — PETEK, 24. 1.: 14.00 Poročila, objave. 14.10 Otroci, poslušajte! 14.35 Samospevi. — SOBOTA, 25. 1.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

ODPRTO MESTO

Iščemo hišno pomočnico na deželo, staro 30 do 40 let. Ponudbe pod „Poštena“ na upravo našega lista.

ODPRTO MESTO

Iščemo krojaškega pomočnika. Krojaštvo WEISS v št. Janžu v Rožu.

ISCEMO DEKLE

Vzamemo v službo deklet iz podeželja, ki je čedna in poštena pri dobri plači, za gospodinjstvo in gostinjsko postrežbo. Dobra oskrba. Dopise pod „Fremdenverkehrsart“ na upravo lista.

UGODNO ZA RENTNERCE

Brezplačno bivanje ima ženska s starostno rento ali pokojnino, ki bi hotela bolehn gospodinj na deželi malo pomagati. Ponudbe pod „Südkarten“.

ISCEM HISO

Iščem hišo z vrtom pod „Industrienähe“.

ENOOSNI PRIKLOPNIKI, osi za priklopnike, platišča, vzmeti in obroče dobavlja rabljene in poceni AUTOVERWERTUNG RUMWOLF, Klagenfurt, Flatschacher Strasse 18.

FONLICHTSPIELE SCHÜSSLER, VELIKOVEC

V nedeljo, dne 19. januarja 1958, ob 10.30 uri predvajamo

SEMPERIT - Dokumentarni - FILM LJUDEM SLUŽITI

V tem barvno-zvočnem filmu boste videli najvažnejšo surovino sveta — KAVČUK — v vseh svojih fazah, od izvora preko predelave do uporabe.

VSTOPNINE NI!